

**UCHWAŁA NR XLIII/455/22
RADY MIEJSKIEJ W PABIANICACH**

z dnia 27 stycznia 2022 r.

**w sprawie przyjęcia Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz
Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta Pabianic na 2022 rok**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1372 i 1834), art. 4¹ ust.2 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 1119 i 2469) oraz art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 2050, z 2019 r. poz. 1655, z 2021 r. poz. 2469) uchwała się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta Pabianic na 2022 rok, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Pabianic.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej w Pabianicach

Krzysztof Rąkowski

Załącznik do uchwały Nr XLIII/455/22

Rady Miejskiej w Pabianicach

z dnia 27 stycznia 2022 r.

PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII DLA MIASTA PABIANIC NA 2022 ROK

I. WSTĘP

Zgodnie z art. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 2021 r. o zmianie ustawy o zdrowiu publicznym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2021 r. poz. 2469), który zmienił art. 4¹ ust. 2 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, rady gminy zostały zobowiązane do uchwalenia programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, stanowiącego część strategii rozwiązywania problemów społecznych, który uwzględnia cele operacyjne dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii określone w Narodowym Programie Zdrowia na lata 2021-2025.

Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta Pabianic na 2022 rok, zwany dalej Programem, stanowi realizację ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii.

Program uwzględnia zadania i działania z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom zarówno od alkoholu, narkotyków, nowych substancji psychoaktywnych, wyrobów tytoniowych, papierosów elektronicznych, jak i czynności (behawioralnym).

Podczas tworzenia Programu wykorzystano z doświadczeń zdobytych w trakcie realizacji opracowanych w latach wcześniejszych odrębnych dokumentów oraz Diagnozy Społecznej dla Miasta Pabianic przeprowadzonej w 2021 r.

Zarówno ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi jak i ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii wskazują najważniejsze obszary kształtowania polityki społecznej, gospodarczej, oświatowo-wychowawczej i zdrowotnej, takie jak tworzenie warunków sprzyjających realizacji potrzeb, których zaspokajanie motywuje powstrzymanie się od spożywania środków uzależniających, działalność wychowawczą, edukacyjną, informacyjną i profilaktyczną, ograniczanie dostępności alkoholu, narkotyków i nowych substancji psychoaktywnych, leczenie, rehabilitację i reintegrację osób uzależnionych, ograniczanie szkód zdrowotnych i społecznych, przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez finansowanie centrów integracji społecznej.

Zaplanowane w Programie działania mają charakter systemowy i zmierzają do integracji oraz wzmocnienia oddziaływań na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom na terenie miasta poprzez zintensyfikowanie współpracy pomiędzy placówkami, instytucjami, organizacjami realizującymi zadania profilaktyczne, wspierające, z zakresu leczenia, terapii oraz rehabilitacji i redukcji szkód.

Realizacja Programu ma na celu ograniczenie występowania negatywnych zjawisk wynikających z używania substancji psychoaktywnych (m.in. alkohol, narkotyki, nowe substancje psychoaktywne, nikotyna) oraz nadużywania czynności poprzez podnoszenie społecznej świadomości, wyposażenie młodych mieszkańców naszego miasta w umiejętności i kompetencje zaradcze, wzmacnianie czynników chroniących oraz ograniczenie czynników ryzyka. Ponadto rolą działań podejmowanych przez samorządy, społeczności lokalne jest ograniczenie dostępu do środków uzależniających oraz podejmowanie skutecznych działań profilaktycznych zmniejszających na nie popyt.

Problematyka uzależnień

Problematyka uzależnień oraz przeciwdziałania im jest niezwykle ważna pod względem zdrowia i bezpieczeństwa społecznego. Uzależnienia oraz podejmowanie związanych z nimi zachowań ryzykownych są wymieniane na pierwszych miejscach pod względem szkodliwości w większości diagnoz społecznych.

Warto tutaj zaznaczyć, że uzależnienie jako choroba jest końcową fazą używania substancji psychoaktywnych, bądź nadużywania czynności i może dotknąć każdego bez względu na płeć, wiek oraz status społeczny i ekonomiczny. Jest to proces chorobowy, który rozwija się w czasie zaczynając od eksperymentowania poprzez przyzwyczajanie, nadużywanie, aż do wystąpienia kryteriów diagnostycznych uzależnienia (psychicznego, fizycznego). Niezwykle trudno dostrzec granice pomiędzy poszczególnymi etapami rozwoju uzależnienia, w wyniku czego użytkownicy substancji psychoaktywnych, nieświadomi zaistnienia problemu, nie podejmują działań mających na celu zdrowienie i zatrzymanie procesu chorobowego.

Proces ten związany jest m.in. z rozwojem tolerancji co oznacza, że zmniejsza się wrażliwość organizmu na przyjmowane substancje psychoaktywne, w związku z adaptacją układu nerwowego do ich działania. W wyniku tego zjawiska użytkownik przyjmuje coraz większe dawki środka odurzającego, z większą częstotliwością, w celu uzyskania pożądanego efektu.

Zażywanie substancji psychoaktywnych prowadzi do negatywnych konsekwencji we wszystkich sferach życia zarówno osoby uzależnionej jak i jej najbliższych. Szkody te obejmują zarówno zdrowie psychiczne i fizyczne, funkcjonowanie społeczne i emocjonalno-uczuciowe, jak i sferę duchową, prawną, finansową, a nawet seksualną. Należy jednak pamiętać, że grupą wyjątkowo narażoną są dzieci i młodzież ze względu na niedojrzałość fizyczną, psychiczną, emocjonalną oraz społeczną.

Konsekwencje zdrowotne są zróżnicowane i zależne od indywidualnych uwarunkowań, wieku inicjacji oraz rodzaju zażywanej substancji. Do najczęściej występujących zaburzeń w funkcjonowaniu psychofizycznym oraz emocjonalno-uczuciowym człowieka można zaliczyć: liczne schorzenia, zaburzenia i choroby psychiczne w tym depresję, zaburzenia nastroju, zaburzenia pamięci, ostre i przewlekłe psychozy, uzależnienie, wycieńczenie organizmu, przedawkowanie, a nawet śmierć.

Ponadto uzależnienie od substancji psychoaktywnych niesie ze sobą poważne ryzyko dla zdrowia publicznego, szczególnie w kontekście chorób infekcyjnych takich jak: HIV, żółtaczkę, choroby weneryczne, gruźlica oraz choroby skórne oraz problemów społecznych, do których zaliczamy: osłabienie więzi rodzinnych, ubóstwo, bezrobocie, prostytutkę, konflikty z prawem, bezdomność, przemoc.

Poza uzależnieniem od substancji psychoaktywnych ważnym obszarem problemowym w obecnym świecie są uzależnienia behawioralne wynikające z nadużywania czynności (np. nadmiernego korzystania z urządzeń elektronicznych, internetu).

Sytuacja pandemii COVID – 19, wprowadzone obostrzenia z zakresie nauki i pracy zdalnej oraz izolacja społeczna zmusiły zarówno niepełnoletnich jak i dorosłych mieszkańców Pabianic niejednokrotnie do wielogodzinnego korzystania z urządzeń elektronicznych oraz internetu. Spowodowało to nasilenie się problemów psychicznych m.in. w zakresie uzależnień behawioralnych, co jednoznacznie sygnalizują przedstawiciele placówek oświatowych.

Główna terminologia

Według instytucji centralnych uzależnienie jest to: kompleks zjawisk fizjologicznych, behawioralnych i poznawczych, wśród których zachowania związane z przyjmowaniem substancji psychoaktywnych uzyskują wyraźną przewagę nad innymi, które były charakterystyczne dla danej osoby. Uzależnienie wiąże się z koniecznością używania stale lub okresowo tych środków w celu doznania ich wpływu na psychikę lub dla uniknięcia następstw wywołanych ich brakiem.

Uzależnienie - uzależnienie (drug dependence) jest to stan psychiczny, a niekiedy także fizyczny, wynikający z interakcji pomiędzy organizmem a środkiem uzależniającym, charakteryzujący się zmianą zachowania oraz innymi reakcjami, do których należy konieczność zażywania tego środka, w sposób ciągły lub okresowy, w celu doznania jego wpływu na psychikę, a niekiedy także po to, aby uniknąć przykrych objawów wynikających z jego braku. Tolerancja może wystąpić równocześnie. Osoba może być uzależniona od więcej niż jednego środka. (def. za WHO)

Uzależnienie - jest to kompleks zjawisk fizjologicznych, behawioralnych i poznawczych, wśród których przyjmowanie substancji lub grupy substancji dominuje nad innymi zachowaniami, które miały poprzednio dla pacjenta większą wartość. (def. wg klasyfikacji ICD 10)

Profilaktyka - to świadome działanie, nastawione na jednostki lub grupy społeczne, mające na celu zapobieganie różnorodnym problemom zanim one wystąpią.

Profilaktyka uzależnień polega na:

- 1) eliminowaniu lub redukowaniu wpływu znaczących czynników ryzyka używania lub nadużywania substancji psychoaktywnych;
- 2) lub ich osłabianiu/kompensowaniu poprzez wzmacnianie czynników chroniących. (def. za Fundacją PRAESTERNO)

Działania profilaktyczne realizowane są na trzech poziomach:

Profilaktyka uniwersalna - ma na celu przeciwdziałanie inicjacji w zakresie różnych zachowań ryzykownych (zwłaszcza wśród młodzieży szkolnej) poprzez dostarczenie odpowiedniej informacji oraz wzmacnianie czynników chroniących i redukcję czynników ryzyka. Działania te dotyczą zagrożeń rozpowszechnionych, takich jak np. używanie substancji psychoaktywnych (narkotyki, alkohol) czy przemoc. Odbiorcy działań profilaktyki uniwersalnej to ogół populacji, np. dzieci i młodzież szkolna, społeczność lokalna. Grupy, do których są kierowane działania profilaktyki uniwersalnej nie są uprzednio diagnozowane pod względem poziomu ryzyka zachowań problemowych, choć w obrębie grupy poszczególne jednostki mogą się różnić stopniem zagrożenia i rodzajem czynników ryzyka. (def. za KBPN)

Profilaktyka selektywna - ma na celu zapobieganie, ograniczenie lub zaprzestanie podejmowania przez jednostkę zachowań ryzykownych. Cele te mogą być osiągnięte między innymi poprzez ograniczanie czynników ryzyka związanych ze środowiskiem rodzinnym i rówieśniczym, poprawę funkcjonowania emocjonalnego i społecznego, kształtowanie adekwatnych przekonań normatywnych dotyczących narkotyków, promocję postaw prozdrowotnych oraz wspieranie rodzin w rozwiązywaniu problemów związanych z używaniem narkotyków przez dziecko. Odbiorcy działań profilaktyki selektywnej to podgrupy wybranej populacji (np. ogółu młodzieży) charakteryzujące się obecnością czynników ryzyka (indywidualnych, rodzinnych, środowiskowych), związanych z podejmowaniem danych zachowań ryzykownych, np.: używania czy nadużywania substancji psychoaktywnych. (def. za KBPN)

Profilaktyka wskazująca - są to działania kierowane do jednostek, u których rozpoznano pierwsze objawy zaburzeń lub szczególnie zagrożonych rozwojem problemów wynikających z używania substancji psychoaktywnych, w związku z uwarunkowaniami biologicznymi, psychologicznymi czy społecznymi. Cele profilaktyki wskazującej to zapobieganie rozwojowi uzależnienia od substancji psychoaktywnych, ograniczanie częstości używania lub zmiana wzorów używania substancji na mniej „niebezpieczne”, ryzykowne. Działania ukierunkowane są głównie na indywidualną diagnozę przyczyn problemu i podjęcie stosownej interwencji. (def. za KBPN)

Redukcja szkód - jest to system określonych działań wielodyscyplinarnych, mających na celu zmniejszenie lub wyeliminowanie skutków zdrowotnych, społecznych przyjmowania substancji psychoaktywnych. (def. za KBPN)

II. Podstawa prawna

Obowiązek uchwalenia przez Radę Miejską w Pabianicach niniejszego Programu wynika z art. 4¹ ust. 2 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Istotne znaczenie mają również inne akty prawne, w szczególności:

- 1) ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 2050 ze zm.);
- 2) ustawa z dnia 11 września 2015 roku o zdrowiu publicznym (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1956 ze zm.);
- 3) ustawa z dnia 13 czerwca 2003 roku o zatrudnieniu socjalnym (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 176);
- 4) ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 1249);
- 5) ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 685);
- 6) ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 821 ze zm.);
- 7) ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1057 ze zm);
- 8) ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1372 ze zm.);

- 9) rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 marca 2021 r. w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025 (Dz. U. z 2021 r. poz. 642);
- 10) rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 sierpnia 2015 r. w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii (Dz. U. z 2020 r. poz. 1449).

Program skorelowany jest z następującymi dokumentami:

- 1) Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Pabianic;
- 2) Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Miasta Pabianic;
- 3) Programem Wspierania Rodziny dla Miasta Pabianic;
- 4) Programem współpracy Miasta Pabianic z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

III. Adresaci

Problemy związane z nadużywaniem alkoholu, używaniem innych substancji psychoaktywnych lub nadużywaniem czynności dotyczą znacznej części społeczeństwa, w związku z czym Program skierowany jest do wszystkich mieszkańców Pabianic, a w szczególności do:

- 1) dzieci i młodzieży zagrożonej uzależnieniem od alkoholu i/lub innych substancji psychoaktywnych oraz ich rodziców, opiekunów i nauczycieli;
- 2) dzieci i młodzieży zagrożonej uzależnieniami behawioralnymi oraz ich rodziców, opiekunów i nauczycieli;
- 3) osób dorosłych zagrożonych uzależnieniem od alkoholu i/lub innych substancji psychoaktywnych oraz ich bliskich;
- 4) osób uzależnionych od alkoholu i/lub innych substancji psychoaktywnych oraz ich bliskich;
- 5) osób współuzależnionych, Dorosłych Dzieci Alkoholików i ofiar przemocy;
- 6) osób, rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- 7) osób podejmujących zachowania ryzykowne zagrażające zakażeniem wirusem HIV;
- 8) osób zawodowo zajmujących się profilaktyką uzależnień i rozwiązywaniem problemów z nich wynikających.

IV. DIAGNOZA

a) Diagnoza Społeczna Miasta Pabianic 2021 r.

Badania wśród uczniów oraz dorosłych mieszkańców zostały przeprowadzone we wrześniu 2021 r. W przeprowadzonej diagnozie zastosowano m.in. metodę ilościową z wykorzystaniem techniki CAWI (ang. Computer Assisted Web Interviews). Ankiety zostały udostępnione mieszkańcom online. Przed przystąpieniem do ankietowania uczniów, za każdym razem uzyskiwano zgodę dyrekcji placówki szkolnej na przeprowadzenie badania, udzielano informację o całkowitej anonimowości oraz o zasadach wypełniania ankiety, by zminimalizować ryzyko występowania braków danych.

Narzędzia badawcze

Narzędzia badawcze użyte do zbierania danych zbudowane zostały odrębnie do każdej grupy badawczej, uwzględniając jej charakter i ogólne cele badania. Do przeprowadzenia badań wykorzystano kwestionariusz ankiety oraz scenariusz wywiadu. Pytania zawarte w kwestionariuszu ankiety dla uczniów, dorosłych mieszkańców miały charakter zamknięty, opatrzone kafeterią odpowiedzi zamkniętą lub półotwartą. Każdy kwestionariusz zawierał tzw. metryczkę, zawierającą w zależności od badanej grupy pytania o wiek, płeć, stan cywilny, klasę, wykształcenie, pozwalającą na identyfikację struktury badanej próby. Respondenci przed wypełnieniem ankiety informowani byli o celu prowadzonych badań oraz zapewniani o całkowitej anonimowości.

Struktura badanej grupy

Dorośli mieszkańcy Pabianic

W badaniu diagnozującym problemy społeczne na terenie miasta Pabianic wzięło udział 602 mieszkańców mających powyżej 18 lat. Większość ankiet została wypełniona przez kobiety – 344 tj. 57%. Mężczyźni natomiast wypełnili 258 ankiet co stanowi 48% respondentów.

Analiza struktury badanej grupy pokazuje, iż respondenci są mocno zróżnicowani pod względem wieku. Najliczniejszą grupę stanowią ankietowani mający 36-45 lat (39%) oraz 26-35 lat (23%). Wśród osób biorących udział w badaniu byli również mieszkańcy mający 46-55 lat (18%), respondenci przed 25 rokiem życia (8%), a także osoby w wieku 56-65 lat (7%) oraz po 65 roku (5%).

Uczniowie

Uczniowie ze szkół znajdujących się na terenie miasta Pabianic wypełnili łącznie 840 kwestionariuszy ankiet. Ponad połowa kwestionariuszy ankiet została przekazana przez uczniów ze szkół ponadpodstawowych, tj. 63% (526 osób), z kolei dzieci ze szkół podstawowych uzupełniły 37% arkuszy (314 osób).

W badaniu diagnozującym problemy społeczne niewielką przewagę miały dziewczynki. Stanowiły one 52% ogółu (437 osób), natomiast chłopcy wypełnili pozostałe 48% kwestionariuszy (403 osoby). W badaniu ankietowym wzięło udział 49% dziewcząt (154 osoby) oraz 51% chłopców ze szkół podstawowych oraz 54% kobiet (283 osoby) i 46% mężczyzn (243 osoby) ze szkół ponadpodstawowych znajdujących się na terenie miasta Pabianic.

Należy zaznaczyć, że pytania dotyczące substancji psychoaktywnych zostały skierowane wyłącznie do uczniów szkół ponadpodstawowych.

Alkohol

Uzależnienie od alkoholu wciąż stanowi w Polsce poważny problem. Według Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, w naszym kraju żyje około 800 tysięcy osób uzależnionych od alkoholu, co stanowi około 2% całej populacji. Do osób pijących szkodliwie zaliczyć można natomiast 2-2,5 miliona osób, tj. 5-7% populacji.

Dorośli mieszkańcy Pabianic

Analizując uzyskane w tym obszarze dane widzimy, że spożywanie alkoholu zadeklarowała zdecydowana większość dorosłych mieszkańców Miasta, tj. 77%.

5% z nich zadeklarowało picie alkoholu codziennie, a 8% kilka razy w tygodniu, co jednoznacznie oznacza spożywanie go w sposób szkodliwy lub ryzykowny. Przynajmniej raz w tygodniu po alkohol sięga 11% badanych.

Do wykonywania obowiązków służbowych pod wpływem alkoholu przyznało się aż 7% spośród osób pijących alkohol, a części z nich zdarza się to regularnie (2%).

13% ankietowanych spożywających alkohol przyznało się do prowadzenia pojazdów pod wpływem alkoholu, w tym 2% zdarza się to często, a 1% – sporadycznie. Problem ten zauważają również mieszkańcy, deklarując bycie świadkiem takiej sytuacji na terenie Miasta w ciągu ostatnich 12 miesięcy. Spośród 38% badanych, którzy potwierdzili takie zdarzenia, 2% stwierdziło, że miały one miejsce bardzo często, a 4% - często. 37% respondentów deklaruje, że było świadkiem spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży w ciągu ostatnich 12 miesięcy.

Badania wykazały, że część mieszkańców nie ma świadomości w zakresie szkodliwości picia alkoholu w ciąży na rozwój dziecka (5%), z kolei brak wiedzy w tym zakresie dotyczy 10% ankietowanych. Pozytywnym aspektem jest jednak to, że zdecydowana większość ankietowanych słusznie stwierdziła, że alkohol wpływa na zdrowie dziecka (85%).

Większość mieszkańców 83% posiada wiedzę w zakresie szkodliwości alkoholu na zdrowie jednak ok. 17% respondentów uważa go za mało szkodliwy lub nieszkodliwy.

Uczniowie

Uzyskane w procesie badawczym odpowiedzi uczniów ze szkół znajdujących się na terenie miasta Pabianic wskazują, że po alkohol kiedykolwiek w życiu sięgnęło 72% badanych ze szkół ponadpodstawowych. 37% respondentów spośród tych, którzy spożywają alkohol, sięgnęło po niego w ciągu ostatnich 30 dni

poprzedzających badanie, z czego 7% – częściej niż 4 razy. W trakcie okresu izolacji, spowodowanego pandemią COVID-19, 8% uczniów spożywających alkohol częściej niż zwykle decydowało się na sięgnięcie po niego. Najpopularniejszym rodzajem alkoholu wśród młodych pijących mieszkańców Miasta jest piwo, na które wskazała zdecydowana większość respondentów, tj. 78%. Badani sięgają również po inne alkohole jak szampan, wódka, czy wino. 17% uczniów inicjacji alkoholowej dokonało przed ukończeniem 14 roku życia, w tym 7% mając mniej niż 10 lat. Z odpowiedzi młodych mieszkańców miasta można również określić główne sposoby pozyskania alkoholu przez dzieci i młodzież, do których należy bycie nim poczęstowanym (48%), otrzymanie go do spróbowania od rodziców (35%) oraz samodzielny zakup (33%). Przykrych doświadczeń w związku ze spożywaniem alkoholu doświadczył co piąty uczeń szkół ponadpodstawowych. Najczęściej wskazywano na kłótnię lub bójkę oraz wypadek albo uszkodzenie ciała. Alkohol jako łatwy do zdobycia ocenia blisko połowa badanych (48%), natomiast zdobycie napojów alkoholowych na terenie Miasta jako trudne ocenia z kolei jedynie 21% uczniów. Uczniowie wykazali się niską świadomością na temat szkodliwości alkoholu. Za bardzo szkodliwy uznaje go 15% badanych, a szkodliwy – 7%, natomiast 73% jest błędnie przekonanych o jego niskiej szkodliwości lub też jego braku, co wskazuje na konieczność szerszej realizacji działań edukacyjnych w tym zakresie.

Wyroby Tytoniowe

Problemy nikotynowe są aktualnie jednym z najpoważniejszych przyczyn problemów zdrowotnych współczesnego świata. Według szacunków Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) w konsekwencji palenia papierosów co roku umiera ponad 7 milionów ludzi na całym świecie. Wyniki badań dotyczące aktualnej sytuacji w zakresie palenia tytoniu w Polsce, przeprowadzone przez Centrum Badania Opinii Społecznej w 2019 roku pokazują, iż po papierosy regularnie sięga co piąty Polak.

Dorośli

Zebrany materiał badawczy wykazał, że papierosy/e-papierosy pali 33% mieszkańców Miasta, w tym 21% codziennie. Respondenci wypalają zazwyczaj 6-15 sztuk papierosów/e-papierosów (30%) lub poniżej 5 sztuk (18%). Znaczna część ankietowanych (53%), którzy palą papierosy próbowała bezskutecznie zerwać z nałogiem. Większość badanych jest zdania, iż palenie papierosów tradycyjnych szkodzi zdrowiu (94%), natomiast zdania, iż są one mało szkodliwe jest 4% badanych, a w opinii 2% są nieszkodliwe. Respondenci zauważają, że papierosy elektroniczne mają bardziej negatywny wpływ na zdrowie, bowiem tylko 2% uznało je za nieszkodliwe, a 11% za mało szkodliwe.

Uczniowie

Zebrane dane wskazują, że kontakt z papierosami miał co trzeci uczeń szkół ponadpodstawowych (36%). Papierosy elektroniczne są wśród uczniów nieco bardziej popularne, gdyż kiedykolwiek w życiu sięgnęło po nie 47% osób, w tym 17% paliło je wiele razy, a 8% robi to codziennie. Uczniowie będący po inicjacji nikotynowej najczęściej sięgnęli po papierosy kilka razy (11%), natomiast 7% pali je codziennie. W ciągu ostatnich 30 dni poprzedzających badanie po papierosy i e-papierosy sięgnęło 29% palących uczniów, w tym 14% zrobiło to więcej niż 10 razy. Co dziesiąty respondent (10%), który palił papierosy lub e-papierosy, sięgał po nie częściej w trakcie trwania izolacji spowodowanej pandemią COVID-19. 12% uczniów pierwszy raz sięgnęło po papierosy mając mniej niż 14 lat, natomiast po e-papierosy 15%. Papierosy elektroniczne jako łatwe do zdobycia uważa 23% badanych, natomiast jako trudno dostępne ocenia je 31% ankietowanych. W porównaniu do e-papierosów, tradycyjne papierosy są dla uczniów trudniejsze do zdobycia. Różnica wynosi 7 pp., bowiem papierosy uznaje za łatwo dostępne 16% badanych, a trudność w pozyskaniu ich miałyby 27% uczniów. Z deklaracji młodych mieszkańców Miasta wynika, że papierosy są w opinii uczniów bardziej szkodliwe niż e-papierosy – szkodliwość tradycyjnych papierosów dostrzega 44% badanych, a w przypadku e-papierosów jest to zaledwie 19%.

Narkotyki i nowe substancje psychoaktywne

Problem narkomanii stanowi duże zagrożenie, degradująco wpływa zarówno na zdrowie fizyczne, psychiczne, jak i relacje społeczne. Wiąże się z wysokimi kosztami poniesionymi nie tylko przez samą jednostkę uzależnioną, ale także całe społeczeństwo. Pomimo tego, że zażywanie narkotyków i dopalaczy jest w Polsce o wiele mniej rozpowszechnione niż picie napojów alkoholowych, zjawisko to wciąż stanowi poważny problem.

Dorośli

Do sięgania po narkotyki i dopalacz przyznał się 8% dorosłych respondentów, w tym 3% podało, iż miało to miejsce wyłącznie 1 raz. Do okazjonalnego zażywania substancji psychoaktywnych, czyli kilka razy w roku przyznał się z kolei 1% badanych, natomiast codziennie po narkotyki lub dopalacze sięga również 1% mieszkańców Miasta. W świetle odpowiedzi dorosłych mieszkańców Miasta, najpopularniejszą substancją jest marihuana, na którą wskazało 72% osób po inicjacji narkotykowej. Mieszkańcy sięgają również po amfetaminę (23%), leki zażywane w celu odurzenia się (21%) oraz środki nasenne (19%). Na skutek sięgania po substancje psychoaktywne negatywnych konsekwencji doświadczyło odsetek 44% badanych po inicjacji narkotykowej. Najczęściej były to problemy finansowe (17%) oraz doznanie wypadku lub uszkodzenia ciała (13%). Pozytywny jest fakt, iż mieszkańcy Pabianic mają świadomość szkodliwości substancji psychoaktywnych dla zdrowia. Dopapalacze za mało szkodliwe lub nieszkodliwe uważa 2% badanych, natomiast w przypadku narkotyków jest to 3%. Niemal co czwarty mieszkaniec Miasta przyznał w badaniu, że zna na jego obszarze miejsca i osoby, gdzie możliwe jest zdobycie nielegalnych substancji (23%). Najczęściej udzielaną odpowiedzią było osiedle oraz znajomość konkretnej osoby (po 10%).

Uczniowie

Z diagnozy wynika, że po narkotyki, dopalacze lub inne substancje psychoaktywne sięgnęło 13% uczniów, z czego 4% zażywało je raz w życiu, 3% – kilka razy, kolejne 3% – wiele razy, natomiast następne 3% robi to regularnie/ codziennie. W okresie 30 dni poprzedzających badanie kontakt z używkami takimi jak dopalacze i narkotyki miało 5% uczniów będących po inicjacji narkotykowej. Wśród nich 3% przyznało się do zażycia ich 5 razy i więcej. Podczas trwania izolacji spowodowanej COVID-19 po substancje psychoaktywne częściej niż zwykle sięgał 1% uczniów mających z nimi wcześniej kontakt.

Najpopularniejszą substancją psychoaktywną wśród dzieci i młodzieży sięgającej po te środki w Mieście, podobnie jak wśród dorosłych oraz adekwatnie do badań krajowych, jest marihuana lub haszysz, na którą wskazało 12% osób po inicjacji narkotykowej. Z przeprowadzonego badania wynika również, że uczniowie eksperymentują z różnymi substancjami, a liczne odpowiedzi padły na leki w celu odurzenia, kokainę, mefedron oraz grzyby halucynogenne. 3% badanych po inicjacji narkotykowej, podczas pierwszego kontaktu z tymi substancjami miało mniej niż 10 lat. Uczniowie pierwszy kontakt z narkotykami lub dopalaczami mają, zażywając je w gronie znajomych, lub dostając je, kupując od nich. Narkotyki są łatwe do zdobycia w opinii 9% badanych, a dopalacze według 4% ankietowanych. Zdobycie narkotyków na terenie Miasta jako trudne ocenia z kolei 50%, a dopalaczy 54%. 24% uznało dopalacze za mało szkodliwe, nieszkodliwe lub zadeklarowało brak wiedzy w tym zakresie, z kolei w przypadku narkotyków było to 29% badanych.

Uzależnienia behawioralne

Nałogowe korzystanie z nowych mediów, wśród których wymienia się Internet, telewizję, gry, telefony komórkowe jest stosunkowo nowym zjawiskiem, jednak przyjmującym coraz większe rozmiary. Wiąże się, tak samo jak uzależnienia od substancji psychoaktywnych, z wieloma negatywnymi konsekwencjami zarówno w obszarze zdrowia fizycznego, jak i psychicznego. Realizowane badania ogólnopolskie pokazują, że na przestrzeni lat wzrasta odsetek osób korzystających z Internetu.

Do uzależnień behawioralnych zaliczamy również hazard, który jest źródłem licznych problemów oraz zaburzeń funkcjonowania społecznego i zawodowego jednostki. Wśród przyczyn podejmowania gier hazardowych dominują motywy finansowe oraz rozrywkowe. Występują różne formy aktywności hazardowej: loterie, gry w karty, gry na automatach, zdrapki, zakłady, spekulacje na giełdzie, itd.

Dorośli

Do korzystania z urządzeń elektronicznych powyżej 6 godzin dziennie przyznało się 6% respondentów natomiast, prawie połowa osób (48%) korzysta z takich urządzeń 1-3 godzin dziennie, a 19% do 1 godziny. Z powodu korzystania z urządzeń elektronicznych, negatywnych konsekwencji doznało 15% osób deklarujących ich używanie. Najczęściej wskazywano, że były to problemy ze zdrowiem (9%). Zebrany materiał badawczy wykazał, że styczność z gramami za pieniądze w ciągu ostatnich 12 miesięcy miało 14% dorosłych mieszkańców Miasta, a połowa, tj. 7%, grała w nie 1-5 razy. Nałogowe granie gry hazardowe dotyczy z kolei 2% respondentów, którzy przyznali, że obstawiali takie gry więcej niż 20 razy w ciągu 2 miesięcy poprzedzających badanie. Część mieszkańców grających w gry za pieniądze doświadczyła problemów w związku z uprawianiem hazardu (22%). Najczęściej badani wskazywali, że były to problemy rodzinne (11%) oraz finansowe (8%).

Uczniowie

Urządzenia elektroniczne są powszechne wśród uczniów na terenie Pabianic, bowiem korzysta z nich zdecydowana większość młodych mieszkańców Miasta 97%, w tym: 81% codziennie. Powyżej 6 godzin dziennie, poświęca na korzystanie z urządzeń elektronicznych 28% badanych uczniów. Co trzeci badany przyznał, że w ciągu dnia poświęca na korzystanie z urządzeń elektronicznych od 3 do 6 godzin (33%). Bezskutecznie ograniczyć czas spędzany na korzystaniu z urządzeń elektronicznych bardzo często lub często wskazało 15% badanych. Najbliższe osoby zarzucają zbyt częste spędzanie czasu na korzystaniu z urządzeń elektronicznych bardzo często lub często 24% badanych, a późno w nocy nie śpi, bo korzysta z urządzeń elektronicznych bardzo często lub często 17% uczniów. Najczęstszą formą korzystania z urządzeń elektronicznych jest słuchanie muzyki, kontakt ze znajomymi, oglądanie filmów/seriali, nauka oraz korzystanie z portali społecznościowych. Badanie ankietowe pokazało, że bezpośredni kontakt z grammi za pieniądze miał co trzeci uczeń z miasta Pabianice, tj. 41%. Co trzeci uczeń nie grał w gry za pieniądze w ciągu ostatnich 12 miesięcy (35% spośród osób grających w gry za pieniądze), natomiast znaczny odsetek przyznał się, że obstawiał je do 5 razy (47% spośród osób grających w gry). Częściej niż 20 razy powyższe gry obstawiało 8% ankietowanych (spośród osób grających w gry). Większość uczniów nie doświadczyło poważnych problemów w związku z graniem w gry za pieniądze (94%), natomiast największa część, która odpowiedziała twierdząco na to pytanie doznała problemów finansowych (5%).

b) Analiza danych pozyskanych od instytucji realizujących działania edukacyjne, profilaktyczne, pomocowe i prewencyjne na terenie Pabianic.

Poniżej przedstawiono dane z ostatnich trzech lat dotyczące realizacji oferty pomocowej na terenie miasta.

Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pabianicach (MKRPA)

Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pabianicach realizuje zadania zawarte w ustawie, m.in. prowadzi kontrole przestrzegania zasad sprzedaży napojów alkoholowych przez te placówki.

Tab. 1. Działania realizowane przez MKRPA

MKRPA	2018	2019	2020
Liczba kontaktów z kuratorem/ pracownikiem socjalnym/ asystentem rodziny	54	45	127 w tym 80 kontaktów z dzielnicowym
Liczba przeprowadzonych rozmów z osobami nadużywającymi alkoholu i ich rodzinami	300	285	265
Liczba rodzin objętych pomocą MKRPA	106	95	93
Liczba kontroli punktów sprzedaży i podawania napojów alkoholowych	66	83	25
Liczba wniosków skierowanych do Sądu o nałożenie obowiązku leczenia odwykowego wobec osób, które nie wyrażają zgody na podjęcie dobrowolnego leczenia	70	67	52

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Powyższe zestawienie jednoznacznie wskazuje, że w 2020 r. wzrasta liczba kontaktów z przedstawicielami służb oraz znacznie spada liczba kontroli punktów sprzedaży i podawania napojów alkoholowych. Taka zmiana może wynikać z sytuacji pandemii epidemiologicznej i wynikających z niej obostrzeń.

Tab. 2. Pozostałe działania realizowane przez MKRPA

MKRPA	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Liczba wniosków o nałożenie obowiązku leczenia odwykowego, które wpłynęły do MKRPA	143 (kobiety 35, mężczyźni 86, nieletni 22)	97 (kobiety 25, mężczyźni 61, nieletni 11)	104 (kobiety 22, mężczyźni 73, nieletni 9)
Liczba osób skierowanych na badania	83	62	69
Liczba wykonanych badań	22 61 – analiza	29 33 – analiza	17 52 – analiza akt

	akt	akt	
Liczba opinii	22	29	17
Liczba postępowań sądowych w których uczestniczyli członkowie MKRPA	1	1	0
Liczba Niebieskich Kart	8	8	0
Udział w grupach roboczych Zespołu Interdyscyplinarnego	140	90	65
Liczba kontroli z uwagi na naruszenie prawa	6	8	5
Liczba wydanych pozytywnych opinii dot. zgodności lokalizacji z uchwałą Rady Miejskiej	62	37	44

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Dane przedstawione w tabeli jednoznacznie potwierdzają, że większość wniosków o nałożenie obowiązku leczenia dotyczy mężczyzn. Ponadto dane przekazane przez MKRPA wskazują, że większość wniosków dotyczy osób w przedziale wiekowym 31-60 lat.

Pabianickie Centrum Psychiatryczne Pabianickiego Centrum Medycznego Sp. z o.o.

Osoby uzależnione mogą uzyskać pomoc w Pabianickim Centrum Psychiatrycznym, które prowadzi Poradnię Leczenia Uzależnień.

Oferta obejmuje działania terapeutyczne zarówno w formie indywidualnej, jak i grupowej oraz realizację rekomendowanego programu terapeutycznego „CANDIS” skierowanego do osób uzależnionych od przetworów konopi indyjskich. Wsparcie objęci zostali również bliscy osób uzależnionych.

Tab. 3. Świadczenia gwarantowane finansowane przez NFZ

<i>Problemy alkoholowe</i>	2018	2019	2020
Liczba osób, które z powodu uzależnień na tle alkoholowym korzystały z sesji psychoterapii grupowej, indywidualnej i rodzinnej	200 (53 kobiety, 147 mężczyzn)	237 (45 kobiet, 192 mężczyzn)	264 (39 kobiet, 225 mężczyzn)
Liczba osób z problemem alkoholowym hospitalizowanych w Oddziale Psychiatrycznym (stacjonarnym)	321 (69 kobiet, 252 mężczyzn)	327 (61 kobiet, 266 mężczyzn)	218 (34 kobiety, 184 mężczyzn)
Liczba osób z problemem alkoholowym leczonych w warunkach ambulatoryjnych (w ramach Poradni Leczenia Uzależnień)	266 (69 kobiet, 197 mężczyzn)	329 (77 kobiet, 252 mężczyzn)	263 (63 kobiety, 200 mężczyzn)
<i>Problemy narkotykowe</i>	2018	2019	2020
Liczba osób w psychoterapii indywidualnej	15	54	79
Liczba osób w psychoterapii grupowej	4	10	18
Liczba osób w psychoterapii indywidualnej (Program „CANDIS”)	6	5	4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PCM Sp. z o.o.

Pabianickie Centrum Psychiatryczne realizuje ofertę terapeutyczną skierowaną zarówno do osób uzależnionych jak i współuzależnionych.

Z danych Pabianickiego Centrum Psychiatrycznego wynika, że pacjenci z problemem alkoholowym to głównie mężczyźni (w przypadku pacjentów z problemami narkotykowymi nie były zbierane dane z podziałem na płeć).

Liczba klientów z problemem uzależnienia od narkotyków, nowych substancji psychoaktywnych w 2020 r. wzrosła w porównaniu do lat poprzednich (w porównaniu do roku 2018 o 64 pacjentów, natomiast w stosunku do roku 2019 o 25 pacjentów).

Działania terapeutyczne w 2020 r., ze względu na sytuację epidemiologiczną były realizowane zarówno w formie stacjonarnej jak i zdalnej.

Miejskie Centrum Pomocy Społecznej w Pabianicach (MCPS)

Celem działalności MCPS jest wspieranie osób i rodzin w trudnych sytuacjach życiowych. W części rodzin korzystających z pomocy społecznej występuje problem uzależnienia.

Wydział Pomocy Środowiskowej Miejskiego Centrum Pomocy Społecznej w Pabianicach

Zadaniem Wydziału Pomocy Środowiskowej jest pomoc w przezwyciężaniu trudnych sytuacji życiowych oraz zapobieganie wykluczeniu społecznemu poprzez wstępną diagnozę problemową, wsparcie socjalne i informacyjne, pracę socjalną oraz odpowiednie pokierowanie osoby uzależnionej w celu pozyskania pomocy specjalistycznej.

Tab. 4. Rodziny z problemem uzależnień objęte pomocą społeczną w latach 2018, 2019 i 2020

<i>Wsparcie rodzin z problemem alkoholowym</i>	2018	2019	2020
Liczba rodzin, którym przyznano świadczenia z pomocy społecznej z powodu uzależnień lub nadużywania alkoholu przez co najmniej jednego członka rodziny.	39	25	18
Liczba rodzin z problemem alkoholowym, którym udzielono pomocy w postaci pracy socjalnej.	39	25	18
<i>Wsparcie rodzin z problemem narkotykowym</i>	2018	2019	2020
Liczba osób używających narkotyków/dopalaczy korzystających ze wsparcia.	8	10	5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MCPS

Z powyższego zestawienia wynika, że w 2020 r. zanotowano spadek zarówno liczby rodzin jak osób objętych pomocą społeczną z powodu trudnej sytuacji życiowej jaką jest uzależnienie od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych.

Ośrodek Profilaktyki i Integracji Społecznej Miejskiego Centrum Pomocy Społecznej w Pabianicach (OPiIS).

W ramach Miejskiego Centrum Pomocy Społecznej działają punkty konsultacyjne, których oferta skierowana jest zarówno do osób dorosłych, niepełnoletnich używających alkoholu jak i innych substancji psychoaktywnych oraz ich bliskich.

Oferta punktów realizowana jest poprzez konsultacje indywidualne o charakterze diagnostycznym, motywującym do podjęcia leczenia, wspierającym oraz informacyjnym, psychoedukacyjnym i interwencyjnym.

Tab. 5. Konsultacje udzielone w punktach konsultacyjnych OPiIS.

<i>Punkt Konsultacyjny ds. Problemów Alkoholowych</i>	2018	2019	2020
Liczba osób, którym udzielono pomocy w Punkcie Konsultacyjnym ds. Problemów Alkoholowych	86	113	71
Liczba konsultacji indywidualnych dla osób pijących w sposób ryzykowny i szkodliwy	201	441	308
Liczba konsultacji udzielonych w ramach grupowego programu edukacyjnego dla osób pijących w sposób ryzykowny i szkodliwy	144	293	0
<i>Punkt Konsultacyjny ds. Problemów Narkotykowych, HIV i AIDS</i>	2018	2019	2020
Liczba osób objętych wsparciem (osoby używające substancji psychoaktywnych, niepełnoletnie używające alkoholu oraz ich bliscy).	111	111	90
Ogólna liczba konsultacji udzielonych w ramach oferty punktu	494	546	462
Liczba konsultacji udzielonych w ramach programu „Pomarańczowa Linia” wobec rodziców dzieci upijających się	236	120	100

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ośrodka Profilaktyki i Integracji Społecznej

Kolejnym punktem realizującym działania wspierające jest Punkt Konsultacyjny ds. Przemocy w Rodzinie, który oferuje specjalistyczne poradnictwo dla osób doznających przemocy (zarówno dorosłych jak i dzieci) m.in. poradnictwo prawne, psychologiczne, pedagogiczne.

Tab.6. Liczba konsultacji indywidualnych udzielonych przez Punkt Konsultacyjny ds. Przemocy w Rodzinie

Punkt Konsultacyjny ds. Przemocy w Rodzinie	2018	2019	2020
Konsultacje indywidualne dla członków rodzin z problemem alkoholowym w rodzinie	305	302	297

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Punktu Konsultacyjnego ds. Przemocy w Rodzinie

W ramach Ośrodka Profilaktyki i Integracji Społecznej realizowana jest również oferta wsparcia w formie zatrudnienia socjalnego, w Klubie Integracji Społecznej.

Tab. 7. Osoby objęte wsparciem Klubu Integracji Społecznej.

Klub Integracji Społecznej	2018	2019	2020
Liczba osób skierowanych do prac społecznie użytecznych (w tym z problemem alkoholowym)	136	121	98
Liczba klientów Klubu Integracji Społecznej (w tym z problemem alkoholowym)	162	170	120

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ośrodka Profilaktyki i Integracji Społecznej

Dane przedstawione w powyższych tabelach wskazują na spadek zarówno liczby klientów wszystkich punktów konsultacyjnych, Klubu Integracji Społecznej, prac społecznie - użytecznych jak i samych konsultacji w 2020 r., co było spowodowane sytuacją epidemiologiczną. Należy zaznaczyć, że oferta była realizowana zarówno w kontakcie indywidualnym, jak również za pośrednictwem komunikatorów internetowych i konsultacji telefonicznych.

Placówka Wsparcia Dziennego „Junior” (PWD)

Placówka Wsparcia Dziennego funkcjonuje w strukturach Miejskiego Centrum Pomocy Społecznej. Jej oferta skierowana jest do dzieci w wieku 7 – 18 lat oraz ich bliskich.

Tab. 8. Dane dot. działalności Placówki Wsparcia Dziennego.

PWD „Junior”	2018	2019	2020
Liczba dzieci uczęszczających do PWD, (w tym dzieci z rodzin z problemem alkoholowym)	49 (10)	62 (16)	37 (19)
Liczba rodzin objętych pomocą (w tym rodzin z problemem alkoholowym)	37 (8)	47 (11)	27 (13)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MCPS

W związku z wprowadzonym w 2020 r. stanem epidemiologicznym oraz wynikającymi z niego obostrzeniami, placówka w okresie od 12 marca do 14 czerwca oraz od 30 listopada do 31 grudnia 2020 r. była zamknięta dla bezpośredniego kontaktu z podopiecznymi. W tym czasie placówka realizowała część działań ustawowych za pośrednictwem technik i metod zdalnych. W związku z powyższym, podobnie jak w innych instytucjach realizujących działania pomocowe zanotowano spadek liczby podopiecznych.

Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie (Zespół)

Na terenie miasta działa Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, którego zadaniem jest rozeznanie sytuacji przemocy w rodzinie w sytuacji zawiadomienia podejrzenia jej występowania, monitoring sytuacji, zaproponowanie adekwatnego planu pomocy oraz podejmowanie działań interwencyjnych.

Przemoc w rodzinie niejednokrotnie związana jest z używaniem przez członka rodziny alkoholu lub innych substancji psychoaktywnych. Poniżej przedstawiono dane obrazujące skalę zjawiska.

Tab. 9. Dane dotyczące osób stosujących przemoc w rodzinie w latach 2018-2020

Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie	2018	2019	2020

Liczba konsultacji dla członków rodzin z problemem alkoholowym w rodzinie	90	88	80
Liczba sporządzonych procedur Niebieskie Karty w rodzinach, w których współwystępuje problem alkoholowy	78	69	57
Liczba utworzonych grup roboczych zajmujących się rodzinami z problemem alkoholowym	64	62	52

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Zespołu

Z pozyskanych danych można wywnioskować, że problem występowania przemocy w rodzinie powiązanej z nadużywaniem alkoholu utrzymuje się od 2018 r. na stałym poziomie. W 2020 r. zanotowano niewielki spadek we wszystkich trzech przedstawionych wskaźnikach jednak należy wziąć pod uwagę, że sytuacja epidemiologiczna i obustronna z nią związane takie jak m.in. izolacja społeczna nie sprzyjały ujawnianiu sytuacji przemocy w rodzinie.

Straż Miejska w Pabianicach

Straż Miejska na podstawie pozyskiwanych informacji systematycznie aktualizuje „Mapę miejsc zagrożonych łamaniem ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, zjawiskiem handlu, produkcji i używania dopalaczy”, przeprowadza kontrole prewencyjne w punktach o wzmożonym zagrożeniu występowania zachowań ryzykownych oraz podejmuje interwencje wobec osób spożywających alkohol w miejscach publicznych.

Tab.10. Liczba działań prewencyjnych podjęte przez Straż Miejską

<i>Interwencje wobec osób spożywających alkohol w miejscu publicznym</i>	2018	2019	2020
Liczba osób pouczonych	130	175	83
Liczba osób ukaranych mandatem	79	115	117
Liczba osób, wobec których skierowano do Sądu wnioski o ukaranie	1	5	9
<i>Działania w zakresie problemów narkotykowych</i>	2018	2019	2020
<i>Systematyczne kontrole prewencyjne miejsc podejrzanych o handel bądź produkcję „dopalaczy”, nowych substancji psychoaktywnych, narkotyków oraz podejmowanie adekwatnych działań interwencyjnych.</i>			
Liczba kontroli	1.450	1.401	1.410
Liczba kontrolowanych miejsc	19	29	24

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Straży Miejskiej w Pabianicach

Informacje przekazane przez Straż Miejską wskazują na likwidację w ostatnich latach dwóch punktów sprzedaży „dopalaczy”, NSP mieszczących się przy ul. Brackiej i ul. Zielonej. Ponadto funkcjonariusze prowadzili systematyczne kontrole w okolicach pabianickich szkół, parków, skwerów oraz galerii handlowych.

Komenda Powiatowa Policji w Pabianicach

Komenda Powiatowa Policji jest instytucją realizującą swoje działania na terenie całego powiatu jednak pozyskane dane mogą pokazać w jakim kierunku zmierza sytuacja dotycząca przestępczości narkotykowej na terenie naszego miasta.

Tabela 11: Dane Komendy Powiatowej Policji dotyczące przestępczości narkotykowej na terenie Pabianic.

<i>Nowe postępowania wszczęte o przestępstwa dotyczące posiadania środków odurzających lub subst. psychotropowych</i>	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Liczba nowych postępowań	10	4	61
Liczba osób wobec, których wszczęto postępowanie	6	4	37

Źródło: Statystyki Komendy Powiatowej Policji w Pabianicach

Z przedstawionych powyżej danych widać, że drastycznie wzrosła w 2020 r. zarówno liczba nowych postępowań, jak i osób wobec których je wszczęto. Sytuacja ta może wynikać z nasilenia przestępczości narkotykowej w związku ze wzrostem popytu na substancje psychoaktywne na terenie Pabianic, lepszą

wykrywalnością tego typu przestępstw w okresie pandemii lub rozbieżnościami w sposobie prowadzenia statystyk policyjnych.

V. Ograniczenie dostępności napojów alkoholowych

W myśl art. 2 ust. 1 pkt 4 Ustawy zadania w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi wykonuje się przez odpowiednie kształtowanie polityki społecznej, w szczególności poprzez ograniczenie dostępności alkoholu. Wynikające z powyższego przepisu zobowiązanie do uwzględnienia w Programie działań w zakresie zmniejszenia dostępności fizycznej alkoholu służy realizacji celu operacyjnego 2: „*Profilaktyka uzależnień*” wskazanego w Narodowym Programie Zdrowia na lata 2021 - 2025.

W celu realizacji powyższego oraz mając na uwadze przede wszystkim zdrowie swoich mieszkańców Miasto Pabianice podejmuje działania w ramach polityki społecznej w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi m.in. poprzez fizyczne ograniczenie dostępności napojów alkoholowych na terenie Miasta.

Z uwagi na powyższe zostały podjęte stosowne działania o charakterze legislacyjnym.

Zgodnie z art. 1 pkt 1 ustawy z dnia 10 stycznia 2018 r. o zmianie ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych, który zmienił art. 12 Ustawy, rady gmin zostały zobowiązane do dnia 9 września 2018 r. m.in. do ustalenia w drodze uchwały maksymalnej liczby zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych na terenie gminy. Zmiana przepisów spowodowała, że od 2018 r. limitowana jest liczba zezwoleń na sprzedaż alkoholu, a nie jak dotąd liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych. Limitem objęto również zezwolenia na sprzedaż alkoholu do 4, 5% oraz piwo.

Rada Miejska w Pabianicach w dniu 26 lipca 2018 r. podjęła uchwałę nr LVII/733/18 w sprawie ustalenia maksymalnej liczby zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych oraz zasad usytuowania miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych na terenie Miasta Pabianic. Minimalna odległość punktów sprzedaży napojów alkoholowych od miejsc chronionych wynosi 100 metrów. Uchwała weszła w życie 31 sierpnia 2018 r.

Zgodnie z ww. uchwałą limit na poszczególne rodzaje zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych został ustalony na poziomie:

- 1) zawierających do 4,5% zawartości alkoholu oraz na piwo przeznaczonych do spożycia:
  - a) w miejscu sprzedaży - 80 zezwoleń,
  - b) poza miejscem sprzedaży - 160 zezwoleń;
- 2) zawierających powyżej 4,5% do 18% zawartości alkoholu (z wyjątkiem piwa):
  - a) w miejscu sprzedaży - 50 zezwoleń,
  - b) poza miejscem sprzedaży - 150 zezwoleń;
- 3) zawierających powyżej 18% zawartości alkoholu:
  - a) w miejscu sprzedaży - 55 zezwoleń,
  - b) poza miejscem sprzedaży - 145 zezwoleń.

W czerwcu 2020 r. Wydział Spraw Społecznych i Gospodarczych Urzędu Miejskiego w Pabianicach przeprowadził obejmującą lata 2018 i 2019 analizę dostępności napojów alkoholowych na terenie Miasta Pabianic, która wykazała tendencję spadkową obowiązujących w 2019 r. zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych w odniesieniu do limitu określonego w uchwale, co przekłada się na mniejszą liczbę placówek prowadzących sprzedaż napojów alkoholowych.

W tej sytuacji uznano za celowe ograniczenie dostępności napojów alkoholowych na terenie miasta Pabianic poprzez obniżenie limitów zezwoleń na poszczególne rodzaje alkoholu.

W celu realizacji powyższego w dniu 24 czerwca 2020 r. Rada Miejska w Pabianicach podjęła uchwałę nr XX/240/20 zmieniającą uchwałę nr LVII/733/18 z dnia 26 lipca 2018 r. w sprawie ustalenia maksymalnej liczby zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych oraz zasad usytuowania miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych na terenie Miasta Pabianic.

Zgodnie z ww. uchwałą limit na poszczególne rodzaje zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych został ustalony na poziomie:

- 1) do 4,5% zawartości alkoholu oraz na piwo przeznaczonych do spożycia:
  - a) w miejscu sprzedaży – **70** zezwoleń,
  - b) poza miejscem sprzedaży – **150** zezwoleń;
- 2) powyżej 4,5% do 18% zawartości alkoholu (z wyjątkiem piwa):
  - a) w miejscu sprzedaży – **45** zezwoleń,
  - b) poza miejscem sprzedaży – **135** zezwoleń;
- 3) powyżej 18% zawartości alkoholu:
  - a) w miejscu sprzedaży – **45** zezwoleń,
  - b) poza miejscem sprzedaży – **135** zezwoleń.

Tab. 12. Liczba obowiązujących zezwoleń w latach 2018 i 2019

Rodzaj zezwoleń według zawartości alkoholu	Zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia:					
	poza miejscem sprzedaży (handel)			w miejscu sprzedaży (gastromia)		
	limit zgodnie z uchwałą z 2018 r.	stan na 31.12.2018 r.	stan na 31.12.2019 r.	limit zgodnie z uchwałą z 2018 r.	stan na 31.12.2018 r.	stan na 31.12.2019 r.
do 4,5% oraz piwo	160	127	126	80	64	56
4,5% -18%	150	118	116	50	33	28
powyżej 18%	145	119	118	55	37	29
Razem:	445	364	360	185	134	113

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Wydziału Spraw Społecznych i Gospodarczych

Tab. 13. Liczba obowiązujących zezwoleń w roku 2020

Rodzaj zezwoleń według zawartości alkoholu	Zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia:			
	poza miejscem sprzedaży (handel)		w miejscu sprzedaży (gastromia)	
	limit zgodnie z uchwałą z 2020 r.	stan na 31.12.2020 r.	limit zgodnie z uchwałą z 2020 r.	stan na 31.12.2020 r.
do 4,5% oraz piwo	150	125	70	47
4,5% -18%	135	115	45	26
powyżej 18%	135	116	45	24
Razem:	420	356	160	97

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Wydziału Spraw Społecznych i Gospodarczych

Analiza powyższych danych (tab. 12 i tab. 13) pokazuje, że w latach 2018, 2019 i 2020 liczba obowiązujących zezwoleń wydanych dla placówek handlowych utrzymuje się na podobnym poziomie wykazując nieznaczną tendencję spadkową (2018 – 364, 2019 – 360, 2020 – 356). Widoczny jest spadek liczby obowiązujących zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych wydanych dla placówek gastronomicznych z 134 w 2018 r. do 113 w 2019 r. i 97 w roku 2020.

Tab.14. Liczba wydanych zezwoleń w latach 2018, 2019 i 2020

Rodzaj zezwoleń wg zawartości alkoholu	Zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia					
	poza miejscem sprzedaży			w miejscu sprzedaży		
	2018	2019	2020	2018	2019	2020
do 4,5% oraz piwo	39	20	26	18	16	10
powyżej 4,5% do 18%	38	18	25	10	7	7
powyżej 18%	37	19	25	6	8	4
Razem:	114	57	76	34	31	21

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Wydziału Spraw Społecznych i Gospodarczych

Powyższe zestawienie pokazuje, że znacznie spadła liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych wydanych w 2019 roku dla placówek handlowych w porównaniu do roku 2018 (o 57). W 2020 roku obserwuje się wzrost o 19 wydanych zezwoleń w porównaniu do roku 2019 (2018 – 114, 2019 – 57, 2020 – 76). Natomiast tendencję spadkową wykazuje liczba zezwoleń wydanych dla placówek gastronomicznych w analizowanym okresie i wynosi w 2018 r. – 34, 2019 r. – 31 i w 2020 r. – 21.

Tab. 15. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w latach 2018, 2019 i 2020

	Punkty sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia:		
	poza miejscem sprzedaży (handel)	w miejscu sprzedaży (gastronomia)	razem
Stan na 31.12.2018 r.	133	62	195
Stan na 31.12.2019 r.	129	59	188
Stan na 31.12.2020 r.	128	56	184

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Wydziału Spraw Społecznych i Gospodarczych

Powyższa tabela pokazuje tendencję spadkową placówek prowadzących sprzedaż napojów alkoholowych. Według stanu na dzień 31.12.2018 r. na terenie miasta sprzedaż napojów alkoholowych prowadziło 195 placówek, w tym 133 placówki handlowe i 62 placówki gastronomiczne. Na dzień 31.12.2019 r. działało na terenie Pabianic 188 placówek prowadzących sprzedaż napojów alkoholowych, w tym 129 placówek handlowych i 59 gastronomicznych. Odpowiednio na koniec 2020 r. – 184 placówki, w tym 128 handlowych i 56 gastronomicznych.

Zasady usytuowania miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych na terenie Miasta Pabianic określa uchwała nr LVII/733/18 Rady Miejskiej w Pabianicach z dnia 26 lipca 2018 r. zgodnie, z którą:

1. Miejsca sprzedaży i podawania napojów alkoholowych nie mogą być usytuowane w odległości mniejszej niż 100 metrów od:

- 1) szkół, w tym szkół artystycznych;
- 2) przedszkoli;
- 3) placówek wsparcia dziennego w rozumieniu ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
- 4) placówek opiekuńczo-wychowawczych;
- 5) Ośrodka Profilaktyki i Integracji Społecznej.

2. Odległość, o której mowa w ust. 1, mierzona jest najkrótszą drogą wzdłuż osi ciągów komunikacyjnych dla ruchu pieszych, od głównych drzwi wejściowych do obiektów, o których mowa w ust. 1, do głównych drzwi wejściowych miejsc sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu lub poza miejscem sprzedaży.

Ponadto w Pabianicach obowiązuje uchwała Nr LVII/732/18 z dnia 26 lipca 2018 r. w sprawie wprowadzenia odstępstwa od zakazu spożywania napojów alkoholowych na terenie Miasta Pabianic (uprawnienie wynikające z art. 14 ust. 2b Ustawy). Jako miejsca objęte odstępstwem od zakazu wskazano tereny, na których najczęściej odbywają się w mieście festyny i imprezy kulturalno-rozrywkowe oraz co do których nie było dotąd zastrzeżeń służb odpowiedzialnych za utrzymanie porządku publicznego. Odstępstwo dotyczy 4 lokalizacji:

- 1) Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji (obręb: P-13, nr działki 217);
- 2) Placu Stary Rynek (obręb: P-13, nr działki 25/5);
- 3) Parku im. J. Słowackiego (obręb: P-9, nr działki 193/4);
- 4) Parku Wolności (obręb: P-5, nr działki 9/4).

Na terenie Miasta nie wprowadzono wskazanych w Ustawie fakultatywnych rozwiązań ograniczających dostępność alkoholu:

- 1) ograniczenie sprzedaży napojów alkoholowych w godzinach nocnych (art. 12 ust. 4 Ustawy)

2) czasowy lub stały zakaz sprzedaży, podawania, spożywania oraz wnoszenia napojów alkoholowych (art. 14 ust. 6 Ustawy).

VI. Zasoby miasta w zakresie działań profilaktycznych i naprawczych

Podmioty świadczące wsparcie osobom dotkniętym problemem alkoholowym na terenie Pabianic:

- 1) Miejskie Centrum Pomocy Społecznej w Pabianicach, ul. Gdańska 7;
- 2) Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pabianicach, ul. Partyzancka 31;
- 3) Pabianickie Centrum Medyczne Sp. z o.o., ul. Jana Pawła II 68;
- 4) placówki realizujące i koordynujące rekomendowane programy profilaktyczne, terapeutyczne oraz inne działania z zakresu profilaktyki na terenie miasta.

Miejskie Centrum Pomocy Społecznej w Pabianicach (MCPS) posiada zasoby umożliwiające organizację działań w zakresie ograniczania problemów społecznych, zdrowotnych, finansowych wywołanych nadużywaniem substancji psychoaktywnych i czynności oraz przemocą w rodzinie. Oferta MCPS jest kompleksowa, co oznacza, że skierowana jest zarówno do osób dorosłych, niepełnoletnich używających alkoholu i/lub innych substancji psychoaktywnych jak i ich bliskich oraz obejmuje różne aspekty ich funkcjonowania.

Ośrodek Profilaktyki i Integracji Społecznej

W strukturach Ośrodka działają punkty konsultacyjne ds. uzależnień, których oferta skierowana jest zarówno do dorosłych jak i niepełnoletnich osób: eksperymentujących, nadużywających, używających w sposób szkodliwy, bądź uzależnionych od alkoholu i/lub innych substancji psychoaktywnych, czynności. Działania są realizowane poprzez wstępną diagnozę problemową, konsultacje informacyjno – edukacyjne, psychoedukacyjne, motywujące do podjęcia leczenia oraz podtrzymania trzeźwości, wspólne z klientem opracowanie planu pomocy i przekierowanie do odpowiedniej placówki terapeutycznej.

Pomocą objęte są całe rodziny, w których występują problemy uzależnienia w związku z czym oferta skierowana jest również do ich bliskich. Działania mają na celu objęcie adekwatnym do sytuacji wsparciem w tym psychologicznym, prawnym, pogłębienie ich wiedzy w zakresie uzależnień, współuzależnienia oraz wzmocnienie i kształtowanie kompetencji psychospołecznych wzmacniających umiejętności zaradcze pozwalające na wprowadzenie pozytywnych zmian i poprawy sytuacji życiowej.

Powyższe działania realizowane są głównie w formie konsultacji indywidualnych (np. w ramach programu „Pomarańczowa Linia” - skierowanego do dzieci pijących alkohol i ich bliskich czy spotkania motywujące do podjęcia leczenia) oraz adekwatnie do potrzeb spotkań grupowych, warsztatowych (np. realizacja rekomendowanego programu „FRED GOES NET” lub programu psychoedukacyjnego skierowanego do dorosłych członków rodzin użytkowników alkoholu lub/i innych substancji).

Ponadto oferta obejmuje działania skierowane do:

- 1) wszystkich mieszkańców Pabianic takie jak m.in. informacyjno - edukacyjne w zakresie profilaktyki uzależnień, HIV i AIDS, promocji zdrowego stylu życia, konstruktywnych form spędzania czasu wolnego, środowiskowe działania profilaktyczne, organizację i realizację miejskich kampanii społecznych;
- 2) do szkół miejskich oraz grup zawodowych działających w obszarze profilaktyki, wsparcia, leczenia i terapii takie jak monitoring realizacji rekomendowanych programów profilaktycznych, działania interwencyjne w szkołach miejskich oraz organizacja szkoleń, konferencji, spotkań międzyinstytucjonalnych, promocja na terenie miasta standardów jakości w profilaktyce uzależnień wypracowanych i zalecanych przez instytucje centralne.

Działania pomocowe realizowane są w oparciu o zalecane metody, techniki pracy, dostosowane do potrzeb i możliwości klientów np. dialog motywujący, elementy terapii poznawczo – behawioralnej i systemowej oraz interwencję kryzysową.

Jednym z priorytetów jest wsparcie dzieci z rodzin obarczonych problemami uzależnień poprzez ich udział w programie socjoterapeutycznym. Pomoc ta obejmuje trzy wymiary: terapeutyczny (praca nad emocjami), rozwojowy (nabywanie umiejętności psychospołecznych), edukacyjny (zdobycie określonej wiedzy) zgodnie z rekomendacjami instytucji centralnych. Program realizowany jest w formie grupowej oraz poprzez konsultacje indywidualne zarówno z dziećmi jak i ich opiekunami prawnymi.

Ponadto w strukturach ośrodka działa Punkt Konsultacyjny ds. Przemocy w Rodzinie, którego oferta skierowana jest do osób dotkniętych przemocą domową. W ramach oferty klienci mogą skorzystać z konsultacji ze specjalistą w zakresie pomocy ofiarom przemocy w rodzinie, ze wsparcia psychologicznego, prawnego oraz pedagogicznego. Punkt realizuje Program Ochrony Ofiar przed Przemocą w Rodzinie oraz Program Ochrony Dzieci Przed Przemocą w Rodzinie.

Powyżej przedstawiona oferta punktów, programów realizowana jest przez wykwalifikowaną kadrę, w której skład wchodzi: instruktor terapii uzależnień, pedagogzy i psycholog (socjoterapeuci, interwencji kryzysowi, certyfikowany specjalista w zakresie pomocy ofiarom przemocy w rodzinie, profilaktycy - realizatorzy rekomendowanych programów, edukatorzy z zakresu uzależnień w tym behawioralnych oraz HIV i AIDS). Osoby zatrudnione w ośrodku systematycznie pogłębiają swoją wiedzę i kompetencje zawodowe poprzez udział w szkoleniach i konferencjach.

Wszystkie wydziały współpracują ze sobą oraz z instytucjami miejskimi, wojewódzkimi i centralnymi będąc nieodłączną częścią pabianickiego systemu wsparcia.

Należy zaznaczyć, że pedagogzy ośrodka tworzą, koordynują miejskie programy z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom oraz przemocy w rodzinie.

Klub Integracji Społecznej

Celem głównym Klubu Integracji Społecznej jest reintegracja społeczna i zawodowa osób zagrożonych zjawiskiem wykluczenia społecznego, których szanse na otwartym rynku pracy są najmniejsze ze względu na niskie kwalifikacje oraz problemy z pełnoprawnym uczestnictwem w życiu społecznym i zawodowym. KIS prowadzi działania mające na celu m.in. minimalizowanie skutków długotrwałego bezrobocia, kształtowanie poczucia odpowiedzialności i obowiązkowości, kształtowanie umiejętności w zakresie kompetencji społecznych, kształtowanie postawy samodzielności w poszukiwaniu zatrudnienia oraz poruszania się po rynku pracy. Osoby z problemem uzależnienia mogą uzyskać wsparcie przy ubieganiu się o podjęcie pracy np. poprzez pomoc przy tworzeniu dokumentów aplikacyjnych, jak i w przygotowaniu do rozmowy kwalifikacyjnej. Klienci Klubu Integracji Społecznej są kierowani do programu prac społecznie użytecznych.

Oferta skierowana jest do bezrobotnych podopiecznych Miejskiego Centrum Pomocy Społecznej w Pabianicach zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy jako bezrobotni bez prawa do zasiłku oraz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i zawodowym (w tym osób z problemem uzależnienia).

Klub realizuje ofertę w kontakcie indywidualnym (zgłoszenie, kontrakt, ankieta zawodowa, CV, wsparcie psychologa – doradcy zawodowego) oraz grupowym (szkolenia zawodowe, szkolenia BHP).

W Klubie zatrudnieni są wyspecjalizowani konsultanci w tym psycholog – doradca zawodowy oraz pedagogzy – instruktorzy reintegracji społecznej i zawodowej. Klub realizuje również szereg projektów w ramach, których podopieczni mogą skorzystać z wsparcia specjalistów: prawnika, psychologa oraz terapeuty uzależnień. Ponadto biorą udział w szkoleniach kompetencyjnych i zawodowych oraz stażach zawodowych.

Placówka Wsparcia Dziennego „Junior”

Podopiecznymi ww. placówki są młodzi ludzie w wieku 7-18 lat, których dotyczą różnorakie problemy rodzinne, społeczne oraz szkolne. PWD "Junior" prowadzi zajęcia profilaktyczne, edukacyjne, kompensacyjno-wyrównawcze, pomaga w nauce i nadrabianiu zaległości w szkole. Organizuje akcje profilaktyczne, warsztaty ze specjalistami, rozwija zainteresowania i uzdolnienia dzieci poprzez organizację m.in. zajęć plastycznych, teatralnych, komputerowych, sportowych. Zadaniem placówki jest organizacja czasu wolnego od zajęć szkolnych i promocja zdrowego trybu życia. Działania przez nią realizowane kładą nacisk na prawidłowy rozwój społeczny dzieci, aby potrafiły rozróżnić zachowania dobre od tych społecznie nieakceptowanych. Ponadto w placówce realizowany jest program socjoterapeutyczny „Tratwa”, którego celem jest korygowanie funkcjonowania dzieci, eliminowanie zaburzeń zachowania oraz wspieranie dzieci w radzeniu sobie w trudnych sytuacjach życiowych, a także pomoc w przywracaniu prawidłowej funkcji rodziny poprzez wspomaganie rodziców w rozwiązywaniu ich problemów osobistych oraz wychowawczych. Od października 2017 r. Placówka realizuje również program socjoterapeutyczny „Rodzina Miśków”, stworzony przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. W celu poszerzenia i podnoszenia jakości oferty pomocy psychologicznej, socjoterapeutycznej i opiekuńczej dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym dyżury pełni psycholog. Podczas dyżurów prowadzone są warsztaty dla dzieci oraz indywidualne spotkania z dziećmi i rodzicami. Placówka organizuje co roku spotkania integrujące, imprezy okolicznościowe oraz ferie zimowe i letnie półkolonie.

Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pabianicach została powołana w celu inicjowania działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu, a także do podejmowania czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie lecznictwa odwykowego.

Do zadań MKRPA należy w szczególności:

- 1) podejmowanie czynności zmierzających do objęcia leczeniem osób uzależnionych od alkoholu, w tym:
  - a) inicjowanie i prowadzenie spotkań motywujących osoby uzależnione, kierowanie na badanie przez biegłych w celu wydania opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu i wskazania rodzaju zakładu leczniczego,
  - b) przygotowanie dokumentacji związanej z postępowaniem sądowym w przedmiocie zastosowania obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu w zakładzie lecznictwa odwykowego i złożenie wniosku do sądu o wszczęcie postępowania,
  - c) kierowanie do Sądu wniosków o wszczęcie postępowania w sprawie zastosowania obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu w zakładzie lecznictwa odwykowego;
- 2) opiniowanie wniosków o wydanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych w przedmiocie zgodności lokalizacji punktu sprzedaży z zasadami usytuowania na terenie Miasta Pabianic miejsc sprzedaży napojów alkoholowych oraz warunków sprzedaży tych napojów;
- 3) inicjowanie pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie, wobec rodzin, w których występują problemy alkoholowe;
- 4) współdziałanie z władzami publicznymi, instytucjami oraz organizacjami społecznymi w zakresie promocji trzeźwego stylu życia i wartości abstynencji oraz rozwiązywania problemów alkoholowych;
- 5) kontrolowanie sprzedawców napojów alkoholowych w zakresie przestrzegania ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi;
- 6) inicjowanie innych przedsięwzięć z zakresu rozwiązywania problemów alkoholowych oraz wykonywanie innych czynności określonych przepisami prawa.

Zasady wynagradzania członków Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Za udział w posiedzeniach i pracach MKRPA wszystkim członkom Komisji, w tym Przewodniczącemu i Sekretarzowi, przysługuje wynagrodzenie w wysokości:

- 1) 10% minimalnego wynagrodzenia za pracę każdorazowo za udział w posiedzeniach plenarnych, motywujących, dyżurach oraz innych działaniach związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracją społeczną osób uzależnionych od alkoholu;
- 2) 70 zł brutto za udział w kontroli 1 punktu sprzedaży napojów alkoholowych oraz w kontroli lokalizacji punktu w celu zaopiniowania wniosku o wydanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.

Ponadto za działania związane z organizacją pracy Komisji Przewodniczącemu i Sekretarzowi przysługuje dodatkowe ryczałtowe wynagrodzenie miesięczne w wysokości po 300 zł brutto.

Podstawę do wypłaty wynagrodzenia stanowi podpisany przez Przewodniczącego lub Sekretarza wykaz podjętych działań sporządzony na podstawie załączonych list obecności.

Wynagrodzenie wypłacane jest członkom Komisji przelewem na rachunek bankowy w terminie do 10-tego dnia miesiąca za miesiąc poprzedni.

Pabianickie Centrum Medyczne Sp. z o.o.

W strukturach Pabianickiego Centrum Medycznego Sp. z o.o. funkcjonuje Pabianickie Centrum Psychiatryczne, które prowadzi Poradnię Leczenia Uzależnień. Podstawowym celem Poradni jest prowadzenie programu terapeutycznego, mającego na celu zmiany w funkcjonowaniu pacjentów. Pacjenci mogą skorzystać z zajęć grupowych oraz indywidualnych konsultacji z wykwalifikowanym personelem terapeutycznym i lekarskim. W Poradni prowadzone są również sesje psychoterapii i poradnictwo dla rodzin pacjentów

uzależnionych od alkoholu. Program zajęć konstruowany jest w oparciu o obowiązujące w lecznictwie odwykowym standardy.

W poradni zatrudniony jest wykwalifikowany personel: lekarz psychiatra, instruktorzy i specjaliści psychoterapii uzależnień, psycholodzy.

Rekomendowane programy profilaktyczne, terapeutyczne oraz inne działania z zakresu profilaktyki realizowane na terenie miasta

Działania profilaktyczne na terenie Pabianic od lat realizowane są zgodnie ze standardami profilaktyki uzależnień opracowanymi przez Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii oraz wytycznymi Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Ośrodka Edukacji Narodowej.

Ośrodek Profilaktyki i Integracji Społecznej Miejskiego Centrum Pomocy Społecznej organizuje szkolenia dla realizatorów programów profilaktycznych na poziomie profilaktyki uniwersalnej, oraz nadzoruje ich merytoryczną realizację.

Obecnie na terenie miasta wdrożone są programy na każdym poziomie profilaktyki.

Promocja zdrowia psychicznego oraz profilaktyka uniwersalna (programy wdrażane i realizowane przez pabianickie szkoły podstawowe):

- 1) program promocji zdrowia psychicznego i profilaktyki uniwersalnej „**Apteczka Pierwszej Pomocy Emocjonalnej**”. Celem programu jest rozwijanie w dzieciach podstawowych umiejętności społecznych i emocjonalnych wśród dzieci w wieku 8-12 lat oraz przygotowanie do radzenia sobie z trudnościami. Program składa się z 10 części tematycznych, które koncentrują się na kształtowaniu pozytywnych postaw i zachowań, poprzez rozwijanie odporności psychicznej oraz optymistycznego podejścia do życia;
- 2) program „**Przyjaciele Zippiego**” - ma na celu promocję zdrowia psychicznego dla dzieci w wieku 5-8 lat. Kształtuje i rozwija umiejętności psychospołeczne u małych dzieci. Uczy różnych sposobów radzenia sobie z trudnościami i wykorzystywania nabytych umiejętności w codziennym życiu oraz doskonali relacje dzieci z innymi ludźmi. Nie koncentruje się on na dzieciach z konkretnymi problemami czy trudnościami, ale promuje zdrowie emocjonalne wszystkich małych dzieci;
- 3) profilaktyczny program **Unplugged** - adresowany do młodzieży w wieku 12-14 lat. Program jest realizowany w klasach szkolnych, w formie 12 jednogodzinnych zajęć lekcyjnych oraz 3 spotkań dla rodziców uczniów uczestniczących w programie.

Profilaktyka selektywna i wskazująca:

- 1) program wczesnej interwencji **Fred goes Net**, realizowany przez Miejskie Centrum Pomocy Społecznej – oparty jest na metodzie krótkiej interwencji profilaktycznej, prowadzony jest w formie warsztatów z wykorzystaniem metod i założeń dialogu motywującego. Program skierowany jest do osób w wieku 13-21 lat, używających narkotyków, „dopalaczy”, alkoholu w sposób okazjonalny lub szkodliwy (nieuzależnionych);
- 2) program **CANDIS**, realizowany przez Poradnię Leczenia Uzależnień w Pabianicach - indywidualny, krótkoterminowy program terapeutyczny dla osób mających problemy z powodu używania marihuany lub haszyszu.

Pozostałe działania edukacyjne i profilaktyczne

Działania z zakresu edukacji prozdrowotnej i prawnej na terenie Pabianic są realizowane przez Straż Miejską, Komendę Powiatową Policji oraz Powiatową Stację Sanitarno – Epidemiologiczną.

Pedagodzy i psycholodzy pabianickich szkół realizują szereg działań z zakresu profilaktyki uniwersalnej opracowanych wg procedur wewnątrzszkolnych. Działania te obejmują zajęcia integrujące klasę, z zakresu komunikacji interpersonalnej w celu tworzenia pozytywnego klimatu szkoły. Ponadto uwzględniają zagadnienia z zakresu szeroko pojętej profilaktyki uzależnień oraz kształtowanie umiejętności, kompetencji psychospołecznych dzieci i młodzieży. Działalność merytoryczna placówek oświatowych w zakresie profilaktycznym wspierana jest przez pedagogów Miejskiego Centrum Pomocy Społecznej.

Działania z zakresu profilaktyki selektywnej, skierowane do dzieci z grup ryzyka prowadzone są przez Placówkę Wsparcia Dziennego „JUNIOR”, program socjoterapeutyczny oraz konsultacje indywidualne

realizowane są przez socjoterapeutów, pedagogów oraz psychologa Miejskiego Centrum Pomocy Społecznej, organizacje pozarządowe poprzez dożywianie, organizację konstruktywnych form spędzania czasu wolnego, działalność opiekuńczą, wspierającą, zajęcia socjoterapeutyczne oraz wsparcie pedagogiczne i psychologiczne.

Ponadto Miejskie Centrum Pomocy Społecznej posiada profil o charakterze informacyjno – edukacyjnym, na portalu społecznościowym „Facebook” oraz ściśle współpracuje w ramach realizacji kampanii miejskich ze Strażą Miejską, Komendą Powiatową Policji oraz Powiatową Stacją Sanitarno – Epidemiologiczną.

VII. Zasoby miasta w zakresie działań prewencyjnych oraz redukcji szkód

Straż Miejska w Pabianicach

Straż Miejska realizuje na terenie miasta działania edukacyjne i prewencyjne w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom. Działania te skierowane są do ogółu mieszkańców, a duża ich część jest realizowana w pabianickich szkołach poprzez spotkania z dziećmi i ich rodzicami. Straż Miejska systematycznie monitoruje, uaktualnia mapę miejsc zagrożonych demoralizacją nieletnich oraz przestępczością narkotykową, przeprowadza ich kontrole oraz podejmuje adekwatne interwencje. Ponadto przedstawiciele straży miejskiej biorą czynny udział w miejskich kampaniach społecznych, imprezach, turniej i konkursach realizowanych przez instytucje oświatowe, pomocowe i organizacje pozarządowe. Przedstawiciel Straży Miejskiej jest członkiem Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Straż Miejska ściśle współpracuje z Towarzystwem Pomocy im. św. Brata Alberta Koło Pabianickie.

Działania z zakresu redukcji szkód, na terenie naszego miasta realizowane są przede wszystkim przez organizacje pozarządowe, związki wyznaniowe, które w swojej ofercie mają noclegownie, wydawanie darmowej żywności i odzieży, możliwość skorzystania z oferty higienicznej oraz wsparcia psychologicznego, duchowego.

Część z wyżej wymienionych organizacji ma w swojej ofercie grupy wsparcia, grupy AA oraz placówki terapeutyczne dla osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych.

Organizacje pozarządowe i podmioty, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie

W Pabianicach działają organizacje pozarządowe i grupy abstynenckie, które są cennym zasobem przy realizacji działań w zakresie promocji zdrowia, przeciwdziałania uzależnieniom oraz redukcji szkód z nich wynikających m.in.:

- 1) Pabianickie Stowarzyszenie Rodzin Abstynenckich "DOM", ul. Garncarska 7;
- 2) Towarzystwo Pomocy im. św. Brata Alberta Koło Pabianickie, ul. Tadeusza Kościuszki 22/26;
- 3) Stowarzyszenie Wzajemnej Pomocy "SZANSA", ul. Gdańska 7;
- 4) Stowarzyszenie "ORATORIUM – Przygoda Życia", ul. Marii Konopnickiej 39;
- 5) Fundacja "Rampa", ul. Poprzeczna 19-21;
- 6) Teen Challenge Chrześcijańska Misja Społeczna Oddział w Pabianicach, ul. Targowa 21A;
- 7) pabianickie parafie i grupy AA.

VIII. Wnioski i rekomendacje

Wnioski

Wyniki badań przedstawione w raporcie „Diagnoza Społeczna Miasta Pabianic 2021” jednoznacznie wskazują:

- 1) głównymi substancjami psychoaktywnymi używanymi zarówno przez dorosłych jak i niepełnoletnich mieszkańców Pabianic są alkohol, nikotyna i przetwory konopi indyjskich, co jest trendem utrzymującym się od wielu lat i pokrywa się z tendencjami ogólnopolskimi;
- 2) niepokojącym jest fakt niewielkiej świadomości, co do szkodliwości alkoholu wśród przebadanej młodzieży szkół ponadpodstawowych;
- 3) blisko połowa respondentów szkół ponadpodstawowych ocenia możliwość pozyskania napojów alkoholowych na terenie naszego miasta jako łatwą;

- 4) niepokojące jest również to, że część respondentów przyznających się do używania alkoholu prowadzi pod jego wpływem pojazdy (aż 38% użytkowników) lub wykonuje obowiązki służbowe;
- 5) na terenie obserwowane jest również zjawisko spożywania napojów alkoholowych przez kobiety w ciąży oraz niewystarczająca wiedza w tym temacie;
- 6) wśród niepełnoletnich mieszkańców zauważalna jest niedostateczna wiedza w zakresie szkodliwości papierosów elektronicznych;
- 7) niepokojącym wydaje się fakt, że niemal co czwarty mieszkaniec Miasta przyznał w badaniu, że zna na jego obszarze miejsca i osoby, gdzie możliwe jest zdobycie nielegalnych substancji;
- 8) coraz powszechniejsze na terenie Pabianic są problemy wynikające z uzależnień behawioralnych (czynnościowych), co jednoznacznie nasiliła sytuacja pandemii COVID – 19.

Ponadto:

- 1) obostrzenia wynikające z sytuacji pandemii wpłynęły niejednokrotnie na pogłębienie problemów emocjonalnych, psychologicznych, psychiatrycznych zarówno wśród dzieci, młodzieży, jak i dorosłych, o czym alarmują specjaliści. Pedagodzy pabianickich szkół oraz przedstawiciele instytucji pomocowych z terenu miasta zgłaszają nadal niedostateczny dostęp do bezpłatnej pomocy psychologicznej, psychoterapeutycznej oraz brak oferty psychiatry dziecięcego. Taka sytuacja może w konsekwencji nasilić występowanie zachowań ryzykownych;
- 2) raport ogólnopolski oraz obserwacje lokalnych specjalistów nadal wskazują na niedostateczną edukację, profilaktykę rodziców, dorosłych, co jest niezbędne do kształtowania postaw prospołecznych oraz pożądaných postaw wychowawczych.

Rekomendacje - Zalecenia do Programu

Analiza danych pozyskanych od instytucji oraz wnioski sformułowane na podstawie Diagnozy nasuwają następujące rekomendacje do programu:

- 1) zwiększenie nacisku na promocję, kształtowanie postaw prozdrowotnych, prospołecznych poprzez wzmacnianie czynników chroniących oraz ograniczanie czynników ryzyka w celu opóźnienia inicjacji alkoholowej, narkotykowej oraz związanej z wyrobami tytoniowymi oraz e- papierosami;
- 2) w dobie pandemii COVID – 19 konieczne jest również prowadzenie działań koncentrujących się na zwiększaniu odporności dzieci i młodzieży na negatywne skutki sytuacji kryzysowe;
- 3) wdrażanie programów promocji zdrowia psychicznego skierowanych do profilowanych grup odbiorców;
- 4) poszerzenie oferty programów rekomendowanych z zakresu profilaktyki uzależnień oraz liczby ich realizatorów;
- 5) dostosowanie wdrażanych działań do standardów profilaktyki poprzez edukacje realizatorów tych działań;
- 6) poszerzenie i udoskonalenie oferty pomocowej na terenie miasta skierowanej zarówno do użytkowników substancji psychoaktywnych, osób nadużywających czynności jak i mającej na celu objęcie kompleksowym wsparciem pabianiczian w kryzysie;
- 7) dostosowanie oferty profilaktycznej oraz pomocowej do warunków pandemii;
- 8) poszukiwanie nowych rozwiązań mających na celu dotarcie do dorosłych mieszkańców, w tym rodziców;
- 9) wskazane jest inicjowanie i rozwijanie współpracy pomiędzy instytucjami oraz organizacjami działającymi w obszarze uzależnień;
- 10) zaleca się organizowanie szkoleń i kursów mających na celu podnoszenie kompetencji zatrudnionej kadry;
- 11) zaleca się prowadzenie kampanii informacyjnych dotyczącej konsekwencji prowadzenia pojazdów pod wpływem alkoholu i innych substancji psychoaktywnych oraz podejmowanie działań mających na celu zmianę przekonań i postaw uczestników ruchu drogowego poprzez wzmacnianie postawy braku tolerancji dla spożywania alkoholu wśród osób kierujących pojazdami;
- 12) zaleca się prowadzenie działań edukacyjnych, kampanii informacyjnych dotyczących negatywnych konsekwencji używania alkoholu oraz innych substancji psychoaktywnej w ciąży;

- 13) wskazane jest również organizowanie szkoleń dla sprzedawców alkoholu;
- 14) konieczne jest upowszechnianie wiedzy z zakresu uzależnień behawioralnych oraz poszerzenie oferty pomocowej dla osób nadużywających czynności;
- 15) poszerzenie, stworzenie oferty profilaktycznej działań środowiskowych nakierowanych na społeczności lokalne (np. poszerzenie bazy świetlic środowiskowych).

VI. CELE PROGRAMU

Cel strategiczny, cel operacyjny oraz zadania Programu wynikają z Narodowego Programu Zdrowia i obowiązujących ustaw..

Działania zawarte w Programie zostały opracowane adekwatnie do problemów ujawnionych w diagnozie lokalnych problemów społecznych, przeprowadzonej we wrześniu 2021 r. oraz są zgodne z założeniami strategii rozwiązywania problemów społecznych oraz lokalnymi programami.

CEL STRATEGICZNY: Zwiększenie liczby lat przeżytych w zdrowiu oraz zmniejszenie społecznych nierówności w zdrowiu

CEL OPERACYJNY: Profilaktyka uzależnień

ZADANIA		DZIAŁANIA	ADRESACI	REALIZATORZY	WSKAŹNIKI
1. Redukcja szkód, leczenie, rehabilitacja i reintegracja społeczna osób uzależnionych oraz ich bliskich					
1.1.	Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu	Leczenie psychoterapeutyczne oraz farmakologiczne osób uzależnionych od alkoholu	osoby uzależnione od alkoholu, osoby pełnoletnie uzależnione oraz ich bliscy	PCM Sp. z o.o. - Poradnia Leczenia Uzależnień	liczba osób objętych leczeniem, liczba psychoterapii indywidualnych, grupowych i rodzinnych
		Finansowanie świadczeń zdrowotnych z zakresu uzależnienia od alkoholu	osoby uzależnione od alkoholu oraz ich bliscy	UM	liczba osób objętych leczeniem, liczba udzielonych świadczeń
		Organizowanie i realizowanie warsztatów doskonalenia umiejętności psychospołecznych	osoby uzależnione	PCM Sp. z o.o. - Poradnia Leczenia Uzależnień	liczba warsztatów, liczba uczestników
		Dofinansowywanie szkoleń	personel Poradni Leczenia Uzależnień PCM Sp. z o.o.	PCM Sp. z o.o. - Poradnia Leczenia Uzależnień, UM	liczba szkoleń, liczba uczestników
		Psychoedukacja rodzin	osoby współuzależnione	MCPS, PCM Sp. z o.o. - Poradnia Leczenia Uzależnień	liczba konsultacji, liczba osób, które skorzystały z oferty
		Konsultacje indywidualne dla DDA	Dorośle Dzieci Alkoholików	PCM Sp. z o.o. - Poradnia Leczenia	liczba konsultacji indywidualnych,

				Uzależnień	liczba uczestników
		Organizowanie i realizowanie warsztatów w zakresie przeciwdziałanie nawrotom	osoby uzależnione od alkoholu	PCM Sp. z o.o. - Poradnia Leczenia Uzależnień	liczba warsztatów, liczba uczestników
		Zapewnienie superwizji pracownikom placówki leczenia uzależnień	personel PCM Sp. z o.o. - Poradnia Leczenia Uzależnień	UM, PCM Sp. z o.o.	liczba superwizji, liczba osób uczestniczących w superwizji
		Wsparcie socjalne, informacyjno- -edukacyjne, psychologiczne, prawne osób po odbytych leczeniu i ich bliskich	osoby uzależnione oraz ich bliscy	MCPS, PCM Sp. z o.o. - Poradnia Leczenia Uzależnień, organizacje pozarządowe	liczba osób objętych wsparciem, liczba konsultacji, liczba podmiotów udzielających wsparcia
1.2.	Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem	Realizacja standaryzowanego, indywidualnego, krótkoterminowego programu terapeutycznego „CANDIS”	osoby powyżej 16 roku życia mające problemy z powodu używania marihuany lub haszyszu	PCM Sp. z o - Poradnia Leczenia Uzależnień	liczba spotkań, liczba uczestników programu
		Programy redukcji szkód (wymiany igieł i strzykawek, nieodpłatnego testowania w kierunku zakażeń, darmowy dostęp do prezerwatyw, stworzenie świetlicy z przebieralnią, prysznicem i dostępem do ciepłego posiłku dla osób czynnie używających środków i podejmujących zachowania ryzykowne)	użytkownicy substancji psychoaktywnych	UM, MCPS, organizacje pozarządowe	liczba programów, liczba uczestników

		Leczenie psychoterapeutyczne oraz farmakologiczne osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych	osoby uzależnione oraz ich bliscy	PCM Sp. z o.o. - Poradnia Leczenia Uzależnień	liczba osób objętych leczeniem, liczba konsultacji
1.3.	Pomoc społeczna osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętych ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób, z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego	Rozszerzenie działań w zakresie reintegracji społecznej	osoby uzależnione od narkotyków	MCPS	liczba osób, liczba działań
1.4.	Oferta mieszkań readaptacyjnych, hostelu	Prowadzenie działań w zakresie zapewnienia mieszkań readaptacyjnych, hostelu	osoby, które zakończyły terapię i powstrzymują się od używania środków psychoaktywnych	organizacje pozarządowe	liczba mieszkań readaptacyjnych, liczba osób korzystających z oferty mieszkań readaptacyjnych, liczba hosteli, liczba miejsc w hostelach, liczba osób, które skorzystały z oferty hosteli
ZADANIA		DZIAŁANIA	ADRESACI	REALIZATORZY	WSKAŹNIKI
2. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie					
2.1.	Poszerzanie i podnoszenie jakości oferty pomocy psychologicznej, socjoterapeutycznej i opiekuńczo-wychowawczej dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym i ich rodzin	Realizacja zajęć socjoterapeutycznego na terenie Pabianic	dzieci z rodzin z problemem uzależnienia	MCPS, placówki oświatowe	liczba instytucji, w których realizowane są zajęcia, liczba grup, liczba zajęć, liczba spotkań, liczba uczestników

		Pomoc psychologiczna dla dzieci i młodzieży w PWD JUNIOR	podopieczni PWD JUNIOR	MCPS, UM	liczba podopiecznych PWD JUNIOR, liczba konsultacji
		Prowadzenie i poszerzanie oferty opiekuńczo-specjalistycznej dla dzieci i młodzieży w PWD JUNIOR	podopieczni PWD JUNIOR	MCPS, UM	liczba podopiecznych PWD JUNIOR, liczba miejsc, rodzaj prowadzonych zajęć
		Organizacja w PWD JUNIOR zajęć pozaszkolnych, zajęć z socjoterapeutą, zajęć ogólnorozwojowych	podopieczni PWD JUNIOR	MCPS	liczba zajęć, liczba dzieci
		Organizowanie wypoczynku podczas ferii letnich i zimowych	dzieci z rodzin z problemem uzależnienia	MCPS	liczba uczestników
		Zwiększenie dostępności w zakresie indywidualnych konsultacji z psychologiem, prawnikiem, socjoterapeutą	rodzice/opiekunowie prawni, w których występuje problem uzależnienia	MCPS, UM	liczba konsultacji, liczba osób objętych wsparciem,
		Organizacja warsztatów, spotkań indywidualnych i grupowych z psychologiem dla rodziców/opiekunów prawnych	rodzice/ opiekunowie prawni podopiecznych PWD „JUNIOR”	MCPS, UM	liczba osób objętych wsparciem, liczba warsztatów, spotkań i konsultacji
2.2	Zwiększenie dostępności i podniesienie jakości specjalistycznej pomocy dla osób doznających przemocy w rodzinie	Prowadzenie Punktu Konsultacyjnego ds. Przemocy w Rodzinie	osoby z problemem przemocy w rodzinie i współwystępującym problemem alkoholowym w rodzinie	MCPS	liczba konsultacji, liczba osób
		Zwiększenie dostępności w zakresie wsparcia	osoby z problemem przemocy w rodzinie i	MCPS, UM	liczba konsultacji; liczba osób objętych

	psychologicznego oraz prawnego	współwystępującym problemem uzależnienia w rodzinie		wsparciem
	Realizacja procedury „Niebieskie Karty”	osoby doznające przemocy w rodzinie, w szczególności w rodzinie z problemem alkoholowym	Zespół Interdyscyplinarny ds.Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.	liczba wszczętych procedur Niebieskie Karty, w których współistnieje problem uzależnienia
	Prowadzenie przez MKRPA konsultacji motywująco-wspierających dla osób doznających przemocy	osoby doznające przemocy z rodzin, w których występuje problem alkoholowy	MKRPA	liczba konsultacji; liczba osób
	Wszczynianie przez MKRPA procedur „Niebieskie Karty” w sytuacji podejrzenia przemocy w rodzinie	osoby doznające przemocy	MKRPA	liczba wszczętych procedur i liczba osób
	Współpraca z organizacjami pozarządowymi realizującymi działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie	mieszkańcy Pabianic	MCPS	liczba podjętych wspólnie działań
	Zapewnienie dostępu do superwizji	pracownicy MCPS realizujący zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy, w szczególności w rodzinach z problemem alkoholowym	MCPS, UM	liczba superwizji, liczba uczestników
	Podnoszenie kompetencji kadr realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania	realizatorzy działań z zakresu przeciwdziałania	MCPS, UM	liczba szkoleń, konferencji, warsztatów, kursów,

		przemocy w rodzinie poprzez udział w szkoleniach, konferencjach, warsztatach, kursach	przemocy, w szczególności w rodzinach z problemem alkoholowym		liczba uczestników
2.3.	Podejmowanie działań przez MKRPA w celu objęcia leczeniem osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin	Kierowanie na badania w przedmiocie uzależnienia od alkoholu	osoby z problemem alkoholowym	MKRPA, UM	liczba osób skierowanych na badania, liczba badań
		Kierowanie wniosków do Sądu Rejonowego Wydział Rodzinny w celu nałożenia obowiązku leczenia odwykowego	osoby z problemem alkoholowym	MKRPA, UM	liczba złożonych wniosków, liczba osób
		Kierowanie osób mających problem alkoholowy do Poradni Leczenia Uzależnień oraz innych placówek pomocowych	osoby z problemem alkoholowym	MKRPA	liczba skierowanych osób
		Prowadzenie konsultacji motywujących do podjęcia leczenia odwykowego dla osób z problemem alkoholowym	osoby z problemem alkoholowym	MKRPA	liczba konsultacji, liczba osób
		Prowadzenie konsultacji motywujących dla członków rodzin, w których występuje problem alkoholowy	członkowie rodzin, w których występuje problem alkoholowy	MKRPA	liczba konsultacji, liczba osób
ZADANIA		DZIAŁANIA	ADRESACI	REALIZATORZY	WSKAŹNIKI
3. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej					
3.1.	Zwiększenie dostępności do pomocy psychologicznej, pedagogicznej i prawnej	Prowadzenie działań w zakresie poradnictwa specjalistycznego	osoby uzależnione i ich bliscy	MCPS	liczba osób, liczba konsultacji psychologicznych, pedagogicznych i

					prawnych	
ZADANIA		DZIAŁANIA		ADRESACI	REALIZATORZY	WSKAŹNIKI
4. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej oraz działalności szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych						
4.1.	Edukacja zdrowotna i profilaktyka uzależnień (uniwersalna, selektywna, wskazująca) realizowana zgodnie z wynikami badań naukowych (w tym epidemiologicznych) oraz dobrą praktyką w dziedzinie przeciwdziałania uzależnieniom	Edukacja zdrowotna				
		Współpraca w zakresie edukacji zdrowotnej z organizacjami pozarządowymi i podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (adekwatnie do potrzeb)	rodziny z terenu Pabianic	MCPS, SM		liczba wspólnie podjętych inicjatyw, liczba działań
		Realizacja profilaktycznego KINA LETNIEGO (okres wakacyjny – adekwatnie do bieżącej sytuacji epidemiologicznej)	mieszkańcy Pabianic	MCPS		liczba seansów, liczba uczestników
		Realizacja ogólnopolskich i lokalnych kampanii społecznych	mieszkańcy Pabianic	MCPS, MKRPA, SM		liczba kampanii, liczba podjętych działań
		Spotkania edukacyjne z uczniami i rodzicami/opiekunami prawnymi w szkołach podstawowych (adekwatnie do potrzeb oraz bieżącej sytuacji)	uczniowie szkół podstawowych oraz ich rodzice	szkoły podstawowe, SM		liczba przeprowadzonych spotkań, liczba uczestników

	epidemiologicznej)			
	Systematyczna aktualizacja informacji o charakterze profilaktycznym na stronie i portalu społecznościowym Facebook	mieszkańcy Pabianic	MCPS	liczba wejść na stronę, liczba zamieszczonych artykułów
	Współpraca z lokalnymi mediami w zakresie upowszechniania wiedzy z zakresu problemów uzależnieniom (treści z zakresu profilaktyki, upowszechnienie ofert pomocowych, itp.)	mieszkańcy Pabianic	MCPS	liczba artykułów, liczba wywiadów w lokalnej prasie, mediach
	Opracowanie tematycznych materiałów multimedialnych (prezentacje multimedialne dla szkół)	mieszkańcy Pabianic	MCPS	liczba i tematyka opracowanych materiałów, liczba placówek, do których przekazano materiały
	Druk, zakup i dystrybucja materiałów informacyjno- -edukacyjnych	mieszkańcy Pabianic	MCPS, MKRPA, UM	liczba i rodzaj materiałów
	Opracowanie, pozyskania i upowszechnianie materiałów informacyjno- edukacyjnych z zakresu profilaktyki zakażeń HIV, HBV, HCV	mieszkańcy Pabianic	MCPS	liczba adresatów, liczba przekazanych materiałów edukacyjno- informacyjnych
	Spotkania edukacyjne, warsztaty, konsultacje, szkolenia, konferencje mające na celu poszerzenie wiedzy z zakresu	instytucje, podmioty i organizacje pozarządowe działające na rzecz przeciwdziałania	UM, MCPS	liczba zorganizowanych spotkań, liczba uczestników, liczba instytucji,

	problematyki uzależnień	uzależnieniom		podmiotów i organizacji pozarządowych biorących udział w spotkaniach, konferencjach
	Prowadzenie działań na rzecz przeciwdziałania nietrzeźwości na drogach oraz nawiązywanie współpracy ze szkołami jazdy w tym zakresie	mieszkańcy Pabianic	MKRPA, UM, SM	liczba współpracujących szkół jazdy, liczba podjętych działań, liczba przeprowadzonych kampanii
	Zakup literatury fachowej	pracownicy MCPS realizujący zadania z zakresu profilaktyki uzależnień	MCPS	liczba i rodzaj zakupionych pozycji
	Spotkania z seniorami w zakresie edukacji zdrowotnej i profilaktyki uzależnień	pabianiccy seniorzy	MCPS, SM, UM	liczba spotkań, liczba uczestników
	Współfinansowanie realizacji filmu edukacyjnego pod tytułem "Wygrana"	mieszkańcy Pabianic	UM	liczba odbiorców, liczba wyświetleń
	Profilaktyka uniwersalna			
	Zajęcia warsztatowe w ramach realizacji rekomendowanego programu „Przyjaciele Zippiego”	uczniowie klas I-III szkół podstawowych	szkoły podstawowe, MCPS (monitoring)	liczba przeprowadzonych zajęć, liczba uczestników
	Zajęcia warsztatowe w ramach realizacji	uczniowie klas IV-VI szkół podstawowych	Szkoły podstawowe, MCPS (monitoring)	liczba przeprowadzonych

		rekomendowanego programu „Apteczka Pierwszej Pomocy Emocjonalnej”			zajęć, liczba uczestników
		Zajęcia w ramach realizacji programu profilaktycznego „UNPLUGGED”	uczniowie klas VII-VIII szkół podstawowych	Szkoły podstawowe, MCPS (monitoring)	liczba przeprowadzonych zajęć, liczba uczestników
		Warsztatowe zajęcia interwencyjne z zakresu profilaktyki uzależnień na wniosek szkół	szkoły podstawowe	MCPS	Liczba przeprowadzonych zajęć, liczba uczestników
		Zajęcia dla rodziców w ramach realizacji programu profilaktycznego „UNPLUGGED”	rodzice uczniów klas VII-VIII szkół podstawowych	szkoły podstawowe	liczba przeprowadzonych zajęć, liczba uczestników
		Oferta warsztatów psychoedukacyjnych mających na celu doskonalenie umiejętności, kompetencji wychowawczych (adekwatnie do potrzeb)	rodzice/opiekunowie prawni	MCPS	liczba i tematyka przeprowadzonych zajęć, liczba uczestników
		Powołanie przy MCPS zespołu międzyinstytucjonalnego ds. profilaktyki	przedstawiciele instytucji i organizacji realizujących działania profilaktyczne	MCPS, UM	powołanie zespołu, liczba spotkań, liczba podjętych działań
		Dofinansowywanie rekomendowanych programów profilaktycznych realizowanych przez szkoły podstawowe	uczniowie szkół podstawowych z terenu Pabianic	UM	liczba dofinansowanych programów, liczba uczestników, liczba szkół realizujących programy

Profilaktyka selektywna i wskazująca			
Realizacja działań streetworkerskich w miejscach o zwiększonym ryzyku używania substancji psychoaktywnych: - w szczególności dla dzieci i młodzieży w okresie wakacyjnym - dyżury interwencyjne, wspierające	mieszkańcy Pabianic używający substancji psychoaktywnych, zagrożeni ich używaniem oraz ich bliscy	organizacje pozarządowe, MCPS	liczba przeprowadzonych działań, liczba uczestników, liczba realizatorów
Pomoc edukacyjno- - informacyjna, działania z zakresu interwencji kryzysowej oraz organizacja sieci wsparcia	mieszkańcy Pabianic	MCPS	liczba podjętych działań edukacyjno- -informacyjnych, liczba osób, które skorzystały z tego typu wsparcia, liczba udzielonych konsultacji
Realizacja zajęć socjoterapeutycznych	dzieci z rodzin z problemem uzależnienia, zagrożone wykluczeniem społecznym oraz zaburzeniami zachowania	szkoły podstawowe, MCPS	liczba szkół, liczba zajęć, liczba dzieci uczestniczących w zajęciach socjoterapeutycznymi
Realizacja standaryzowanego programu wczesnej interwencji „Fred Goes Net” (z zakresu profilaktyki selektywnej i wskazującej)	młodzież i młodzi dorośli z terenu Pabianic (14 – 21 lat) eksperymentujący z substancjami psychoaktywnymi,	MCPS	liczba grup, liczba spotkań, liczba uczestników

	dla osób używających substancji psychoaktywnych w sposób okazjonalny oraz szkodliwy	bądź używający ich w sposób szkodliwy		
	Realizacja programu „Pomarańczowa Linia” – konsultacje indywidualne	dzieci i młodzież używająca alkoholu i ich bliscy	MCPS	liczba konsultacji, liczba uczestników
	Działania motywujące do podjęcia leczenia oraz powstrzymania się od używania substancji psychoaktywnych	osoby uzależnione/nadużywające (w tym młodzież)	MCPS	liczba przeprowadzonych konsultacji, liczba osób objętych wsparciem, liczba osób, które podjęły leczenie
	Spotkania edukacyjne, psychoedukacyjne	osoby dorosłe pijące w sposób ryzykowny, szkodliwy, problemowy	MCPS	liczba konsultacji, liczba osób
	Wsparcie psychologiczne i prawne (poszerzenie nieodpłatnego dostępu do oferty psychologicznej i prawnej)	osoby eksperymentujące, nadużywające substancji psychoaktywnych lub czynności i ich bliscy	MCPS	liczba konsultacji, liczba osób, które skorzystały ze wsparcia
	Realizacja programu psychoedukacyjnego dla bliskich osób używających substancji psychoaktywnych, współuzależnionych – w formie grupowej (adekwatnie do potrzeb)	osoby bliskie, w tym współuzależnione	MCPS	liczba osób, które skorzystały ze wsparcia liczba spotkań
	Powoływanie	dzieci, młodzież -	MCPS	liczba powołanych

		interdyscyplinarnych grup roboczych wobec osób niepełnoletnich używających substancji psychoaktywnych lub nadużywających czynności oraz ich rodzin (adekwatnie do potrzeb)	używające alkoholu lub innych substancji psychoaktywnych, nadużywające czynności oraz ich bliscy		grup roboczych, liczba osób objętych wsparciem grup roboczych
		Promowanie dostępnej oferty pomocowej oraz opracowanie informatora	mieszkańcy Pabianic	MCPS, UM	liczba działań
4.2.	Poszerzanie i udoskonalanie oferty oraz wspieranie realizacji programów profilaktyki o naukowych podstawach lub o potwierdzonej skuteczności, w szczególności zalecanych w ramach Systemu rekomendacji programów profilaktycznych i promocji zdrowia psychicznego	Szkolenia przygotowujące do wdrożenia w pabianickich szkołach kolejnych programów rekomendowanych oraz rozbudowa sieci realizatorów już wdrożonych programów	pedagodzy, psychologodzy szkolni, wychowawcy	UM, MCPS	liczba szkoleń, liczba uczestników
		Spotkania monitorujące realizację programów rekomendowanych w pabianickich szkołach podstawowych	pedagodzy, psychologodzy szkolni, wychowawcy	MCPS	liczba spotkań, liczba uczestników
		Spotkania szkoleniowe, edukacyjne, konferencje dotyczące problematyki uzależnień	przedstawiciele władz miasta oraz przedstawiciele różnych zawodowych	MCPS	liczba spotkań, konferencji, liczba uczestników
4.3.	Wdrożenie i upowszechnianie standardów i procedur profilaktyki, diagnozy oraz terapii FASD (Spektrum Płodowych Zaburzeń Alkoholowych) zgodnie z aktualnym stanem wiedzy naukowej	Organizacja szkoleń, konferencji, spotkań	przedstawiciele instytucji i organizacji pozarządowych realizujących zadania z zakresu	MCPS, UM, PCM Sp. z o.o.	liczba szkoleń, konferencji, spotkań, liczba uczestników

			przeciwdziałania uzależnieniom		
		Prowadzenie systematycznych działań informacyjno - edukacyjnych dotyczących zapobiegania FASD	mieszkańcy Pabianic	MCPS	liczba konferencji, spotkań, liczba materiałów informacyjno - edukacyjnych
4.4.	Zadania na rzecz ograniczania stosowania środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych i NSP	Systematyczna analiza i aktualizacja mapy miejsc zagrożonych rozprzestrzenianiem się problemów narkotykowych (m.in. pustostanów, okolic szkół i supermarketów, parki) oraz przeprowadzanie kontroli tych miejsc	mieszkańcy Pabianic	SM	liczba miejsc, liczba kontroli
4.5.	Edukacja kadr (w tym szkolenia) uczestniczących w realizacji zadań z zakresu profilaktyki uzależnień	Organizacja szkoleń w celu podniesienia kompetencji zawodowych w zakresie terapii poznawczo-behawioralnej, terapii motywującej i rodzinnej	pracownicy realizujących działania z zakresu profilaktyki uzależnień	UM, MCPS	liczba i tematyka szkoleń, liczba uczestników
		Organizowanie szkoleń w zakresie pracy profilaktycznej z dziećmi i młodzieżą	pedagodzy, psychologodzy, wychowawcy szkół podstawowych	UM, MCPS	liczba spotkań, szkoleń, warsztatów, liczba uczestników
		Zapewnienie udziału w superwizji	przedstawiciele MCPS (wychowawcy PWD JUNIOR oraz pracownicy realizujący zadania z zakresu profilaktyki uzależnień)	MCPS, UM	liczba superwizji, liczba uczestników

4.6.	Upowszechnianie wiedzy dotyczącej problematyki uzależnień behawioralnych, w tym wydawanie materiałów informacyjno - edukacyjnych, prowadzenie kampanii społecznych, strony i poradni internetowej oraz telefonu zaufania	Prowadzenie systematycznych działań informacyjno-edukacyjnych dot. problematyki uzależnień behawioralnych	mieszkańcy Pabianic	MCPS, organizacje pozarządowe	liczba konferencji, kampanii, spotkań, liczba opracowanych lub pozyskanych materiałów
		Organizacja i/lub udział w spotkaniach, szkoleniach, konferencjach, itp. z zakresu uzależnień behawioralnych	przedstawiciele instytucji i organizacji pozarządowych realizujących działania z zakresu uzależnień behawioralnych	MCPS, UM, organizacje pozarządowe	liczba spotkań, szkoleń, konferencji, liczba uczestników
4.7.	Monitorowanie i badania problematyki związanej z sytuacją epidemiologiczną w zakresie używania wyrobów tytoniowych, w tym nowatorskich wyrobów tytoniowych i elektronicznych papierosów, używania środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych i NSP, spożywania alkoholu (z uwzględnieniem monitorowania poziomu i struktury spożycia oraz dostępności alkoholu)	Przygotowanie raportu z wykonania Programu	realizatorzy Programu	MCPS	raport z monitoringu
4.8.	Przeprowadzenie diagnozy w zakresie uzależnień oraz ewaluacji programów profilaktycznych	Współpraca z profesjonalnymi firmami badawczymi przy przeprowadzaniu diagnozy i ewaluacji programów	mieszkańcy Pabianic	UM, MCPS	liczba przeprowadzonych badań, liczba opracowanych raportów
ZADANIA		DZIAŁANIA	ADRESACI	REALIZATORZY	WSKAŹNIKI
5. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów uzależnień					
5.1.	Wspomaganie działalności instytucji,	Konkurs ofert na realizację	instytucje,	UM	liczba zawartych

	stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych	zadań z zakresu zdrowia publicznego	stowarzyszenia, osoby fizyczne realizujące zadania związane z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych na rzecz mieszkańców Pabianic		umów na realizację zadań z zakresu zdrowia publicznego, liczba podjętych działań, liczba adresatów zadań
5.2.	Wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów narkomanii	Konkurs ofert na realizację zadań z zakresu zdrowia publicznego	instytucje, stowarzyszenia, osoby fizyczne realizujące zadania związane z przeciwdziałaniem narkomanii na rzecz mieszkańców Pabianic	UM	liczba zawartych umów na realizację zadań z zakresu zdrowia publicznego, liczba podjętych działań, liczba adresatów zadań
5.3.	Zabezpieczenie działalności MKRPA	Organizacja szkoleń w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych	członkowie MKRPA	UM	liczba szkoleń, liczba uczestników
		Podnoszenie kompetencji członków MKRPA w zakresie prowadzonej działalności	członkowie MKRPA	UM	liczba szkoleń, warsztatów, kursów liczba uczestników
ZADANIA		DZIAŁANIA	ADRESACI	REALIZATORZY	WSKAŹNIKI
6. Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego					
6.1.	Zwiększanie skuteczności w przestrzeganiu prawa w zakresie produkcji, dystrybucji, sprzedaży, reklamy, promocji oraz spożywania	Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w artykule 13 ¹ i 15 Ustawy	przedsiębiorcy prowadzący sprzedaż napojów alkoholowych	MKRP, SM	liczba podjętych interwencji, liczba ukaranych podmiotów

	napojów alkoholowych	Prowadzenie działań informacyjno- edukacyjnych w zakresie naruszania art. 13 ¹ i 15 Ustawy oraz wypełniania innych obowiązków związanych z posiadaniem zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych	przedsiębiorcy prowadzący sprzedaż napojów alkoholowych	MKRPA	liczba podjętych działań, liczba uczestników
		Prowadzenie kontroli punktów sprzedaży i podawania napojów alkoholowych w zakresie przestrzegania zasad i warunków korzystanie z zezwoleń, w szczególności zakazu sprzedaży alkoholu nieletnim	przedsiębiorcy prowadzący sprzedaż napojów alkoholowych	MKRPA	liczba skontrolowanych placówek, liczba cofniętych zezwoleń
6.2.	Zmniejszenie dostępności fizycznej i ekonomicznej alkoholu	Wdrażanie działań z zakresu odpowiedzialnej sprzedaży napojów alkoholowych, w tym organizowanie szkoleń dla przedsiębiorców prowadzących sprzedaż napojów alkoholowych i ich pracowników	przedsiębiorcy prowadzący sprzedaż napojów alkoholowych i ich pracownicy	UM, MKRPA	liczba podjętych działań, liczba szkoleń, liczba uczestników, liczba placówek biorących udział w szkoleniu
		Opiniowanie wniosków związanych z wydaniem zezwoleń na sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych w zakresie zgodności lokalizacji punktu sprzedaży z	przedsiębiorcy prowadzący sprzedaż napojów alkoholowych	MKRPA	liczba wniosków, w tym pozytywnie zaopiniowanych

		obowiązującą uchwałą Rady Miejskiej w Pabianicach			
6.3.	Występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego	Kierowanie do Sądu wniosków o ukaranie osób naruszających przepisy art. 13 ¹ i 15 ustawy	osoby naruszające przepisy art. 13 ¹ i 15 ustawy	MKRPA, SM	liczba złożonych wniosków o ukaranie
ZADANIA		DZIAŁANIA	ADRESACI	REALIZATORZY	WSKAŹNIKI
7. Wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej					
7.1.	Dofinansowanie działalności Klubu Integracji Społecznej	Wdrażanie programów w zakresie aktywizacji zawodowo-społecznej, w tym dla osób uzależnionych	osoby uzależnione	MCPS	liczba programów, liczba uczestników, w tym osób z problemem alkoholowym
		Wsparcie doradcy zawodowego	uczestnicy KIS z problemem uzależnienia	MCPS, UM	liczba uczestników z problemem alkoholowym, liczba konsultacji
		Realizacja programu prac społecznie użytecznych (PSU), w tym motywowanie, kierowanie, monitorowanie uczestników PSU	uczestnicy KIS z problemem uzależnienia	MCPS, UM	liczba uczestników z problemem alkoholowym w PSU

LEGENDA:

MCPS – Miejskie Centrum Pomocy Społecznej w Pabianicach

UM – Urząd Miejski w Pabianicach

SM – Straż Miejska w Pabianicach

MKRPA - Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

PCM Sp. z o.o. – Pabianickie Centrum Medyczne Sp. z o.o.

REALIZATORZY I PARTNERZY PROGRAMU

- 1) Urząd Miejski w Pabianicach;
- 2) Miejskie Centrum Pomocy Społecznej w Pabianicach;
- 3) Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- 4) Pabianickie Centrum Medyczne Sp. z o.o.;
- 5) Straż Miejska w Pabianicach
- 6) placówki oświatowe;
- 7) placówki pomocowe z terenu miasta Pabianic;
- 8) organizacje pozarządowe i podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie;
- 9) placówki medyczne;
- 10) Powiatowa Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna w Pabianicach;
- 11) Sąd Rejonowy w Pabianicach;
- 12) Powiatowa Komenda Policji w Pabianicach;
- 13) lokalne media.

KOORDYNATOR PROGRAMU

Koordinatorem Programu jest pedagog – specjalista ds. narkomanii Miejskiego Centrum Pomocy Społecznej w Pabianicach. Koordynator sporządza raport z wykonania Programu i efektów jego realizacji i przedkłada go do Wydziału Spraw Społecznych i Gospodarczych Urzędu Miejskiego w Pabianicach w terminie do dnia 30 kwietnia 2023 roku.

Prezydent Miasta Pabianic przedkłada Radzie Miejskiej w Pabianicach do dnia 30 czerwca 2023 roku raport z realizacji Programu.

NADZÓR

Nadzór nad realizacją Programu sprawuje Wydział Spraw Społecznych i Gospodarczych Urzędu Miejskiego w Pabianicach.

ŹRÓDŁO FINANSOWANIA

Środki w wysokości 1.500.000,00 zł na realizację Programu pochodzą z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych i zostały zabezpieczone w budżecie Wydziału Spraw Społecznych i Gospodarczych Urzędu Miejskiego w Pabianicach oraz Miejskiego Centrum Pomocy Społecznej zgodnie z niższą klasyfikacją:

Dział 851 - Ochrona zdrowia - 1.400.000,00 zł

Rozdział 85153 - Zwalczanie narkomanii - 154.658,00 zł, w tym:

Urząd Miejski w Pabianicach - 52.000,00 zł,

Miejskie Centrum Pomocy Społecznej w Pabianicach – 102.658,00 zł;

Rozdział 85154 - Przeciwdziałanie alkoholizmowi - 1.245.342,00 zł, w tym:

Urząd Miejski w Pabianicach - 330.182,00 zł,

Miejskie Centrum Pomocy Społecznej w Pabianicach – 915.160,00 zł;

Dział 855 - Rodzina - 100.000,00 zł

Rozdział 85504 - Wspieranie rodziny - 100.000,00 zł (Miejskie Centrum Pomocy Społecznej w Pabianicach - Placówka Wsparcia Dziennego JUNIOR)

MONITORING I EWALUACJA

Realizacja Programu będzie poddawana systematycznemu monitoringowi, jak również końcowej ewaluacji. Monitoring Programu umożliwi wgląd w realizację podejmowanych działań, ich skuteczność oraz podejmowanie bieżących działań korygujących. Zebrane informacje pozwolą na planowanie działań i rozwijanie programu w przyszłości. Procedury monitoringu zostaną ustalone przez Koordynatora Programu w porozumieniu z wykonawcami zadań, stosownie do ich specyfikacji.

Przewodniczący Rady
Miejskiej w Pabianicach

Krzysztof Rąkowski